ხუთშაბათი 20 ივნისი 1918 წ.

სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

შაბათი 15 ივნისი 1918 წ.

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გამოდის დღიურად. ... ფასი: 1 თვით 9 მანეთი ... წლიური ... 4 კაპ. განცხადებების ფასი, როგორც ... 1 მან. ... 15 მან. ... უნდა მოიტანონ ... 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები ... დაუბეჭდავ ... არ ინახავს, ავტორებს ... კისრულობს.

... Тифлисъ, ... 180, Редакция „Эртоба", ... 11—13 საათამდე ... № 13. ... Головинский про-спектъ № 13).

ტელეფონი 16—62.

№ 122 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციების № 122

ღრმად დამწუხრებული დედა მართა, ძმა კოწია (კონსტანტინე), ძმები: ვარლენ, გიორგი (ნარიმან), რაფიელ და იპოლიტე შარაშიძეები აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთ და მეგობრებს, რომ 12 ივნისის თათრებთან ბრძოლის დროს მდ. ხრამთან მოკლულ იქმნა თფილისის წითელ გვარდიის არტილერიის უფროსი

ვალერიანე (ვალიკო) კონსტანტინეს ძე

შარაშიძე.

მიცვალებულს გამოასვენებენ დღეს 2 საათზე სახლიდან თფილისის სადგურზე ხ. სუფსაში წასასვენებლათ. 2—1

თფილისის წითელ-გვარდიელთა მთავარი შტაბი ულრმესი მწუხარებით აუწყებს ამხანაგებს, რომ 12 ივნისს კაშელ-სარალის ბრძოლაში გმირულად დაიღუპა ძვირფასი ამხანაგი

ვალერიან (ვალიკო) კონსტანტინეს ძე

შარაშიძე.

ქ. თფილისის წითელი გვარდიის არტილერისტები ღრმა მწუხარებით აცნობებენ ამხანაგებს, ნათესავთ და ნაცნობებს, რომ 12 ივნისს კაშალ სერალის ბრძოლაში გმირულათ დაიღუპენ ჩვენი ძვირფასი ამხანაგი არტილერიის უფროსი

ვალერიან კონსტანტინეს ძე შარაშიძე

და 13 ივნისს არტილერიის დამზვერავი რაზმის უფროსი ამხანაგი

იოაკიმ გიორგის ძე ანდღულაძე,

რომლების გამოსვენება მოხდება დღეს, შაბათს ორ საათზე № 41 ლაზარეთიდან (პეტრე დიდის ქუჩა) თფილისის სადგურზე და იქიდან სამშობლოში—სუფსაში. (2—1)

თფილის მუშათა და ჯარისკაცთა დეპ. საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტი ულრმესი მწუხარებით აუწყებს მეგობრებს და ამხანაგებს, რომ 12 ივნისს სანდართან თათრის ბანდებთან ბრძოლის დროს გმირულათ და უდროოთ დაიღუპა წითელი გვარდიის არტილერიის უფროსი

ვალერიანე (ვალიკო) შარაშიძე.

მიცვალებულს გამოასვენებენ მე 41 ლაზარეთიდან (პეტრე დიდის ქუჩა სასახლის პირდაპირ) დღეს, 15 ივნისს დღის 2 საათზე. კომიტეტი იწვევს ყველა ამხანაგებს დაესწრონ გამოსვენებას და ამით პატივი სცენ მიცვალებულის ხსოვნას.

ქალაქ თფილისის სადგურის წეს-რიგის დამცველი აღმასრულებელი კომისია აუწყებს ამხანაგებს და საზოგადოებას რომ 12 ივნისს, კაშალ-სარალის ბრძოლაში გმირულათ დაიღუპა ჩვენი ძვირფასი ამხანაგი

ვალერიან კონსტანტინეს ძე შარაშიძე,

რომლის ცხედარი გამოსვენებულ იქნება დღეს, შაბათს, 2 საათზე № 41 ლაზარეთიდან (პეტრე დიდის ქუჩა) სადგურზე, საიდანაც გაასვენებენ თავის სამშობლოში—სუფსაში. (2—1)

მთავარი შტაბი თფილისის წითელ-გვარდიელებისა აცნობებს თავის ამხანაგებს გმირულათ დაღუპვას ძვირფასი ამხანაგების:

ვალერიანე შარაშიძის, სტეფანე (გრიგორი) დანელიას და იაკინთე ანდღულაძის,

რომელიც მოხდა სადგ. სანდარაში თათრის ბრბოსთან შეტაკების დროს. გამოსვენება მოხდება დღეს, ნაშვადღევს 2 საათზე, № 41 ლაზარეთიდან, რომელიც მოთავსებულია პეტრე დიდის ქუჩაზე. პროცესია დაიძრება პეტრე დიდის ქუჩით, ერმოლოვის, გოლოვინის პროსპექტით, ვერის დაღმართით, მიხაილოვის ხიდით, სადოვის ქ. და მიასვენებენ თფილისის სადგურზე. 1—1))

სტამბოლის სამშვიდობო კონფერენცია

კავკასიის საქმეების მოსაწყობათ უკვე შეიკრიბა სტამბოლში სამშვიდობო კონფერენცია, რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებენ ერთის მხრით გერმანია-ავსტრია-ბულგარიის და ოსმალეთის წარმომადგენლები, ხოლო მეორე მხრით ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკების დელეგატები.

რას უნდა მოველოდეთ ამ სამშვიდობო კონფერენციისაგან? რას მოუტანს ის საერთოთ ამიერ-კავკასიას და კერძოთ ჩვენს რესპუბლიკას?

ძნელია წინასწარმეტყველება, მაგრამ ერთი რამ გადაჭრით შეიძლება ითქვას: ეს კონფერენცია მომასწავებელია იმის, რომ ამიერ-კავკასია საბოლოვოთ ჩამოშორდა რუსეთს. თუ საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტს დღემდის ბევრი ისე უყურებდა, როგორც უბრალო დეკლარაციას, ან როგორც მშრალ რეზოლიუციას, დღეის შემდეგ ურწმუნო თომაიც კი უნდა დარწმუნდეს, რომ ახლო მომავალში შეუძლებელია რუსეთთან ნებით ან ძალით შეერთება. ჩვენი ქვეყნის ბედს გამარჯვებული კოალიცია დაეპატრონა და გვინდა თუ არ გვინდა, ამ კოალიციას უნდა შეუთანხმოთ ჩვენი მოქმედება.

არის აგრეთვე მეორე გარემოება, რომელიც ჩვენი მდგომარეობის გაუმჯობესებათ შეიძლება ჩაითვალოს. ჩვენ ვიცით, რომ ოსმალეთის იმპერიალისტებს დიდი მადა აღეძრათ კავკასიიდან რუსეთის ჯარების გასვლის შემდეგ და მათ გადაწყვეტილი ჰქონდათ ჩვენი ქვეყნის დაპყრობა. ამით აიხსნება ის, რომ ოსმალეთის მეცადინეობით, როგორც ტრაპიზონის, ისე ბათუმის საზავო მოლაპარაკების დროს გერმანია-ავსტრია და ბულგარეთი მოკლებულნი იყვნენ საშუალებას აქტიური მონაწილეობა მიეღოთ ზავის პირობების გამომუშავებაში. ამით აიხსნება აგრეთვე ის, რომ ოსმალეთმა მოახერხა და ასეთი სამძიმო ზავი მოგვახვია თავზე ერთის მხრით ჩვენ, ხოლო მეორე მხრით სომხეთის რესპუბლიკას.

ამავ საკითხის შესახებ კონფერენციის მოწვევა ნიშნავს ოსმალეთის აღაგმვისაკენ პირველ ნაბიჯის გადადგმას, ცხადია გერმანია-ბულგარეთი ვერ შეურიგდებიან ამიერ-კავკასიაში ოსმალეთის გაბატონებას, რომელი გაბატონებაც შესაძლებელია მხოლოდ საქართველოში გაბატონებით. ამიტომ აღნიშნულ სახელმწიფოების ინტერესები მოითხოვს ხელი შეუწყონ ძლიერ საქართველოს შექმნას.

რასაკვირველია, ჩვენ სიხარულით ვერ შევხვდებით ამ გარემოებას, რადგან გერმანია-ბულგარეთის მიერ ოსმალეთის აღაგმვა ნიშნავს აგრეთვე ამ სახელმწიფოების გავლენის გაძლიერებას ჩვენს ქვეყანაში. მაგრამ არ უნდა დავივიწყოთ, რომ სინათლე მოდის დასავლეთიდან და არა აღმოსავლეთიდან და ოსმალეთის კლანჭებისაგან თავის გადარჩენაც თავის თავად დიდს ღირებულებას წარმოადგენს ქართველი დემოკრატიისათვის.

რაც შეეხება ჩვენს პოლიტიკურს დამოუკიდებლობას, ჩვენ ვფიქრობთ, რომ გერმანია-ავსტრიის ინტერესები არ მოითხოვს საქართველოს რესპუბლიკის შინაურ საქმეებში ჩარევას, მით უმეტეს, რომ ჩვენს დემოკრატიას საქმიანობის დაუშრეტელი ენერგია აქვს და თითონ საკუთარის ძალებით შესძლებს წესრიგის დამყარებას და ანარქიის ჩაქრობას.

ამიტომ ჩვენ დიდი იმედით შევყურებთ სტამბოლის სამშვიდობო კონფერენციას და მოვაგონებთ ჩვენს დემოკრატიის მტკიცეთ შეუდგეს სახელმწიფოს საამშენებლო მუშაობას.

მთავრობის მოვალეობა

სოც. დემოკრატიას განსაკუთრებული მოვალეობა დააწვა. სხვებთან ერთად იგი შეუდგა, დემოკრატიულ რესპუბლიკის შექმნას და გამაგრებას პატარა საქართველოს საზღვრებში.

მაგრამ სახელმწიფოს შენება მოითხოვს არა მხოლოდ იდეურ ქადაგებას და საამისო მოქმედებას, არამედ სახელმწიფოებრივ მოღვაწეობას, სახელმწიფოებრივ შემოქმედებას. მაგრამ იდეურ მუშაობის ნიადაგს შეჩვეულთ, ჩვენ ხშირათ პოლიტიკურ მოქმედების სფეროში გადაგვაქვს ქადაგების დროს საჭირო მეთოდები. და ეს კი მავნებელია საქმისათვის.

აი მაგალითათ, დღეს ომია მუსულმან აჯანყებულებთან, თფილისის და ბორჩალოს მაზრებში სწორეთ იქ, სადაც ამ რამდენიმე თვის წინეთ იყო აჯანყება და ტყვიისმფრქვევლების მოტაცება, რამაც არა ერთი ჩვენი ამხანაგი იმსხვერპლა.

მაშინ ყველასათვის აშკარა შეიქნა, რომ ეს აჯანყება და თავდასხმა მოწყობილი იყო თფილისიდან, სასახლეში დაბუდებულ ზოგიერთ მუსავატის ფრაქციის წევრთაგან.

საზოგადოებრივი აზრი ასახელებდა კონკრეტიულათ იმ პირებსაც კი, რომელთაც პირდაპირ მონაწილეობა ქონდა მიღებული ამ მოღალატეობაში. იმ დროს ისინი ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკას ღალატობდენ ოსმალთა სასარგებლოთ. ახლა იგივე პირები თავისუფლათ დასეირნობენ თფილისის ქუჩებზე და ეჭვი არაა სანდარ-სადახლოს აჯანყებას ხელმძღვანელობენ ან ცნობებს აწვდიან. შეიძლება ჩვენს მთავრობას რაიმე უმაღლესი პოლიტიკური მოსაზრება ქონდეს, როცა ასე ელოლიავებიან სხვადასხვა წრეების მოღალატე და პირდაპირ გამცემლებს. მაგრამ დღეს ხომ ბრძოლაა გაჩაღებული. საუკეთესო რევოლიუციონერები იბრძვიან, რათა დაიცვან წესი და აღადგინონ მშვიდობიანი ცხოვრება თფილისის მიდამოებში. იბრძვის სწორეთ ის გვარდია, რომელსაც ასეთი უტიფრობით ეწინააღმდეგებიან ჩვენი შინაური რეაქციონერები „საქართველოს" რედაქციიდან, და რომელზედაც კბილებს ილესავდენ „მუსავატის" შავრაზმელები.

იგინი ამ ბნელი ძალების გველური სისინის მიუხედავათ გმირულათ და პირნათლათ ასრულებენ თავის მოვალეობას, ახალ რესპუბლიკას იცავენ და ამაგრებენ. რას შვრება ამ დროს მთავრობა? უმაგრებს მათ ზურგს? უწმენდს ნიადაგს, თუ პირ იქით უშლის ხელს მათ თავდადებულ მოღვაწეობას იმით, რომ ითმენს და ელოლიავება თფილისში აშკარა მეამბოხეთ და მოღალატეებს.

ჩვენის აზრით ასეთი პოლიტიკა შეუწყნარებელია.

იგი ვნებს რესპუბლიკას საქმეს. იგი იწვევს შინაურ უკმაყოფილებას და გულს უტეხს სწორეთ იმ წრეებს, რომელნიც ყველაზე ერთგულნი არიან ქვეყნის, თავისუფლების და წესიერების...

ჩვენ ველით მთავრობისაგან უფრო გადაჭრილ ზომების მიღებას. მოღალატეებს და ჯაშუშობაში ეჭვ-მიტანილთ ადგილი არ უნდა ქონდეს საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორიაზე.

ამასთანავე ერთი შეკითხვა კიდევ გვინდა წარუდგინოთ ჩვენს მთავრობას.

როდის გვეღირსება, რომ სხვა სახელმწიფოს მთავრობები თფილისში არ იხსნიდენ და არ გვიშლიდენ ხელს სახელმწიფოს თავისუფლათ მოწყობაში? ან რატომ ხდება, რომ ყველანი, ვინც ბათუმში ამიერ კავკასიის ოფიციალურ დელეგაციის წინააღმდეგ მოქმედებდა, როგორც აგენტი ოსმალეთისა, ახლა თფილისში დასეირნობს? არ შეიძლება ასეთ პირთა მოპატიჟებულ სტუმრებისაგან დაგვიხსნათ?

რ.

პრესა

„ერთობა"-ში აღვნიშნეთ გაზეთ „საქართველოს" კონტრ-რევოლიუციონური გამოლაშქრება ეროვნულ საბჭოს აწინდელ შემადგენლობის წინააღმდეგ. ეროვნულმა დემოკრატებმა ... სობას, ... იგი ... წევრების განდევნა, რომ მათ ადგილას თითონ დაბრძანებულიყვნენ. „საქართველო" იხტიბარს მაინც არ იტეხს და ასე გვიპასუხებს:

„ერთობამ" რომ ზემოთ მოყვანილი ჩვენი გაზეთიდან ამონაწერი მოიყვანა, მას უნდა გაეცა პასუხი იმ აზრების შესახებ, რომელიც ჩვენ გამოვთქვით. სოციალ-დემოკრატიულ გაზეთს უნდა განეცხადებინა, რომ „მგრეველებმა" მარტო ნგრევა კი არ იციან, არამედ აშენებაშიც კარგი ოსტატები არიან. ამის საბუთებს „ერთობა" მრავალს მოძებნიდა ბოლშევიკურ რუსეთისა და მენშევიკურ საქართველოს უკანასკნელი წლის ისტორიაში. რა შუაშია აქ უკრაინის გეტმანი და გადატრიალება გამოტრიალება? ეროვნულ დემოკრატებს მართლაც და რომ „მოსვენებას არ აძლევდეს უკრაინის გეტმანის დაფნის გვირგვინი", ან და კიდევ მათ „სახელმწიფოებრივი გადატრიალების ხურვილი" ჰქონდეს, განა ეს გამოდგება საბუთათ იმის წინააღმდეგ, რომ სახელმწიფოებრივ აღმშენებლობას მგრეველებზე მეტი აღმშენებელი სჭირია"?

ჩვენ არ უარვყოფთ, რომ რუსეთის თვითმპყრობელური რეჟიმის ნგრევის საქმეში ბევრი შრომა გავსწიეთ. სხვათა შორის ამ მუშაობის მადლიერნი უნდა იყვნენ ნაციონალ-დემოკრატებიც, რომლებმაც ეროვნულ საბჭოში ჯდომის უფლება მიიპოვეს. რაც შეეხება შენებას, უნდა მოვახსენოთ „საქართველოს" კონტრ-რევოლიუციონერებს, რომ ვისაც დანგრევა არ შეუძლია, ის საამშენებლო მუშაობისათვისაც უვარგისია, ამის საუკეთესო მაგალითს თვით ნაციონალ-დემოკრატები წარმოადგენენ. იმათ, სხვათა შორის, დიდი მადა აქვთ საქართველოს ისტორიულ საზღვრების აღდგენისა, მაგრამ საქმით კი ებრძვიან და ცდილობენ სახელი გაუტეხონ წითელ გვარდიას, რომელიც დღეს სისხლსა ღვრის ბორჩალოს მაზრაში ბრბოებთან შეტაკებებში. ასე გმართებოდა კრილოვის კვიცლმობილ გმირს, რომელიც რკოსაც პრეტენზიით მიირთმევდა და მუხასაც უსაზღვროთ უთხრიდა ძირს.

და ასეთი ვაჟბატონები კიდევ გვიდგებიან და ქვეყნის ქირისუფლებათ გახდომას ლამობენ!

სახალხო გვარდია

(კანონ-პროექტი, რომელიც ს.-დ. ფრაქციას შეაქვს დასამტკიცებლათ ეროვნულ საბჭოში).

რევოლიუციის დროს, განსაკუთრებით მის უკანასკნელ დღეებში, როცა უთვალავი საფრთხე და უბედურება ემუქრებოდა ჯერ კიდევ ჩამოუყალიბებელ და გაუმაგრებელ სახელმწიფოს, დაუვიწყებელი სამსახური გაუწია თავისუფლებასა და მხარეში სამოქალაქო წესრიგის დამყარების საქმეს წითელ გვარდიამ.

წითელი გვარდია, რომელიც შესდგა უფრო მოწინავე მუშებისა და გლეხებისაგან, გმირულის ვაჟკაცობით იცავდა თავისუფლებასა და რევოლიუციას გარეშე და შინაური მტრებისაგან, თავის მხრებზე გადაიტანა მთელი სიმძიმე ანარქიასთან ბრძოლისა, რომლის მრავალ ტალღები განადგურებით ემუქრებოდა საქართველოს რესპუბლიკას.

წითელ გვარდიის ამ დიად ღვაწლის აღიარების ნიშნათ ეროვნული საბჭო აცხადებს არსებულ წითელ გვარდიას—სახალხო გვარდიათ საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკისა. სახალხო გვარდიის შემადგენლობაში შედიან წითელი გვარდიის ყველა ნაწილები თავის შტაბებით მათი შემადგენლობის სავსებით დაცვით.

სახალხო გვარდიის მდგომარეობა რესპუბლიკის შეიარაღებულ ძალთა საერთო სისტემაში და მისი არსებობისა და მოქმედების საფუძველი განისაზღვრება შემდეგი წორმებით.

1) სახალხო გვარდიის მიზანია—რესპუბლიკის, მისი დამოუკიდებლობისა და თავისუფლების დაცვა.

2) სახალხო გვარდიაში მიიღებენ ისეთ მშრომელ მოქალაქეებს, რომლებიც არ არიან სამხედრო სამსახურში გასაწვევი, არ არიან რაიმეთი ჩირქ მოცხებულნი და რომლებიც ერთგულნი არიან დემოკრატიულ რესპუბლიკისა.

3) სახალხო გვარდიაში მშრომელების მიღება ევალება მის რაიონულ შტაბებს იმ ინსტრუქციის თანახმად, რომელსაც შეიმუშავებს მთავარი შტაბი.

4) სახალხო გვარდიელი ვალდებულია საათანადო შტაბის მოწოდებაზე დაუყონებლივ გაანებოს თავი თავის ჩვეულებრივ მუშაობას და გამოცხადდეს დანიშნულ ადგილზე წესიერი იარაღით და მოწყობილობით, რომელიც მას მისცეს.

5) სახალხო გვარდიელები ვალდებული არიან რიგიანათ შეინახონ მიღებული იარაღი და სამსახურის გარეშე არ აქვთ უფლება გამოცხადდნენ საზოგადო ადგილებში იარაღით, ან ისარგებლონ მათთვის მიცემულ მოწყობილობით.

6) სამსახურის დროს (მეცადინეობის, დარაჯობის, საბრძოლველათ გამგზავრების ან რაიმე დავალების ასრულების დროს) სახალხო გვარდიელი ემორჩილება სამხედრო დისციპლინის ყველა მოთხოვნილებებს და საქართველოს რესპუბლიკის ჯარში მოქმედ ყველა კანონებს.

მე 4 და მე 5 მუხლების დარღვევისათვის სახალხო გვარდიელი ისევე აგებს პასუხს, როგორც ჯარისკაცი მზგავსი დანაშაულისათვის.

7) სახალხო გვარდიაში სამსახური უსასყიდლოა, მაგრამ იმ სახალხო გვარდიელებს, რომლებიც ჰკარგავენ თავის ხელფასს, სახალხო გვარდიაში სამსახურის დროს ეძლევათ განსაზღვრული ჯილდო დაკარგულ სამუშაო დღეებისათვის.

სახალხო გვარდიის ინსტრუქტორები და ოფიცრები იღებენ განსაკუთრებულ ჯამაგირს, რომლის რაოდენობა განისაზღვრება სახალხო გვარდიის მთავარ შტაბის მიერ საქართველოს რესპუბლიკის ჯარში არსებულ ჯამაგირების მიხედვით.

8) სახალხო გვარდიის მთავარ შტაბის წევრებს ნიშნავს მთავრობის თანხმობით იმ კანდიდატებისაგან, რომლებსაც წარმოადგენს მთავარი შტაბი, რაიონულ შტაბების წევრებს ნიშნავს მთავარი შტაბი. სახალხო გვარდიის ცალკე ნაწილების უფროსებს ნიშნავს მთავარი შტაბი და ისინი დამტკიცებულ იქნებიან თანამდებობაზე იმავე წესით, როგორც საქართველოს რესპუბლიკის ჯარის სათანადო ნაწილების უფროსები.

9) სახალხო გვარდიის მთავარ შტაბის განკარგულებაში მთავრობა იძლევა საჭირო თანხას, რომელიც შედის სახელმწიფოს ხარჯთაღრიცხვაში სამხედრო სამინისტროს უწყების საშუალებით.

10) სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბი სამხედრო სამინისტროსთან შეთანხმებით ... სახალხო გვარდიის ... ყველა სახის ... ნაწილებს, ... თვითონ კისრულობს.

სახალხო გვარდიის ...

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

[illegible] მოწყობილობას მისი მთავარი შტაბის მოთხოვნით ეძლევა [illegible] კომიტეტის უფლება.

11) სახალხო გვარდიის ვერც ერთი ნაწილი [illegible] გამოიწვევენ ისე, თუ არა მთავარი შტაბის საშუალებით. სახალხო გვარდიის გამოწვევის უფლება ეკუთვნის მთავრობის თავმჯდომარეს, თუ თავმჯდომარისათვის შეუძლებელია ამ უფლებით სარგებლობა, სახალხო გვარდია შეიძლება გამოწვეულ იქნას ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარის მიერ. განსაკუთრებულ მნიშვნელობის შემთხვევაში სახალხო გვარდიის გამოწვევის უფლება ეძლევა პირდაპირ მის მთავარ შტაბს.

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

13 ივნისი.

ბერლინი. საქართველოს ახალი რესპუბლიკის წარმომადგენელი მინისტრი ჩხენკელი ბერლინს მივიდა, რომ მოახსენოს გერმანიის მთავრობას საქართველოს დამოუკიდებლობის შესახებ. ჩხენკელმა წინადადება მისცა გერმანიის მთავრობას მოწვეულ იქნას კონფერენცია ერთის მხრით საქართველოს და მეორეს მხრით ცენტრალურ სახელმწიფოთა კავშირის წარმომადგენლებისა, რომ განხილულ იქნას ყველა [illegible] საკითხები, რომლებსაც კი კავშირი ექნება მომავალ საქართველოს რესპუბლიკასთან. გერმანიის მთავრობამ მოიწონა კონფერენციის მოწვევის აზრი და წინადადება მისცა მოკავშირეთ კონფერენცია მოწვეულ იქნას სტამბოლში.

ბუდაპეშტი. გაზ. „აზ ესტის“ ცნობით პარიზი ამჟამად ალყა შემორტყმულ ქალაქს წარმოადგენს რამდენიმე ათასი დაჭრილები მიყავთ საავადმყოფოებში. ქალაქი ლტოლვილებითაა სავსე. საერთოდ პარიზში სასოწარკვეთილება და დაბნევაა.

რომი. მილანის [illegible] კასტელლაციის ქარხანაში აფეთქება მოხდა. მოკლულია 35, დაჭრილია 100 კაცი.

პარიზი. აფრის და უაზის შორის გერმანელებმა განაახლეს შეტევა. ფრანგების მარცხენა ფრთაზე გერმანელების ცდა, რომ დაებრუნებინათ გუშინ დატოვებული ადგილები უშედეგო იყო. [illegible] და ბელოის შუა ფრანგებმა ტყვეთ წაიყვანეს 400 ტყვე, რამდენიმე ზარბაზანი. სენტ მორ ანტელის ფრონტზე ცვლილება არ მომხდარა. ფრანგების მარჯვენა ფრთაზე გერმანელებმა გატკაზე განაახლეს იერიში. ჩვენ შეიძლება კრუა-რიკარის [illegible] გაჯაგრეს. [illegible] ჯარებმა მტრის სასტიკი წინააღმდეგობა გაუწიეს. [illegible] ჩრდილოეთით საფრანგეთის ჯარებმა აიღეს მონტიკუტი.

ბერლინი. ცხარე ბრძოლაში გენერალი ხუტიერის ჯარმა გარეკა ფრანგების დივიზია, რომელიც [illegible] და ნუაიონის სამხრეთ დასავლეთით მაღლობის დაბრუნებას. ლიპრუალონსა და ანტეილს შორის მტერს დიდი ზარალი მოუვიდა და უკან დაიხია. მერნსა და [illegible] შუა ბრძოლა შებინდებამდე გაგრძელდა. მტერმა დასცალა უაზის დასავლეთი ნაპირი, ამ რაიონში ტყვეთ წამოვიყვანეთ 13 ათასი კაცი. ნუაიონის სამხრეთ დასავლეთით მდებარე მაღლობების დაკარგვის გამო მტერმა დასცალა პოზიციები კარლეპონტის ტყეში. ჩვენ მტერს ფეხდაფეხ მივსდევთ და მივაღწიეთ ბეილი-ტრასელევალის ხაზს. მტერს სასტიკი იერიშები მოჰქონდა შატო-ტიერის ჩრდილო-დასავლეთით. მტრის იერიშები ამ რაიონში მოგერიებულ იქნა.

სტამბოლი. პალესტინის ფრონტი. ზღვის პირის რაიონში ჩვენი მზვერავები ბევრ ალაგას მტრის სანგრებში შევიდნენ და მტერს დიდი ზარალი მიაყენეს. სხვა ფრონტზე ცვლილება არ მომხდარა.

ბერლინი. (გერმანიის რადიო-სადგურის ცნობა). შავი ზღვის პირის აღმოსავლეთის ნავსადგურებიდან და ბაქოდან იტყობინებიან, რომ ბოლშევიკური მთავრობა გაურეკავთ. ფოთიდან და ქუთაისიდან ჩამოსულები ამბობენ, რომ საქართველო გამოეყო კავკასიის რესპუბლიკას. საქართველოს მთავრობა ზომიერი სოციალისტების ხელშია.

15 ივნისი.

ბერლინი. საუაზის დასავლეთი ნაპირი მტერმა დასცალა. ტყვეთ წამოვიყვანეთ 1500 მეტი კაცი. შატო-ტიერის მიმართულებით მტრის იერიშები უშედეგო იყო. აქ მტერმა საგრძნობი ზარალი ნახა. უკანასკნელი ორი დღის განმავლობაში ჩვენ ჩამოვაგდეთ მტრის 35 აეროპლანი.

პარიზი. 13 ივნისს. დილით ნემცებმა სასტიკი იერიშები მიიტანეს ბუილიდან [illegible]-ნის ჩრდილო ნაწილამდე. ფრანგებმა აქ შეინარჩუნეს თავიანთი პოზიციები. სენტრიასთან ჩვენ ტყვეთ წამოვიყვანეთ ნემცების ბატარეა 10 [illegible] ზარბაზნით. დღეს დილით ნემცებმა შეტევა დაიწყეს [illegible] მიმართულებით და [illegible] ქალაქ ლონგპორტის დაჭერა. მათი ცდა [illegible] და ნერტეილის დასავლეთის მიმართულებით შეტევებისა უშედეგოდ დამთავრდა. [illegible] ჩრდილოეთით ნემცებმა [illegible] ფრანგების ხაზში შემოჭრა, მაგრამ განდევნილ იქნენ.

სტამბოლი. პალესტინის ფრონტი. ზღვის პირის რაიონში უმნიშვნელო ბრძოლაა. ფოლდერის დაბლობში მტრის რაზმი ტყვეთ წამოვიყვანეთ ორი პოლკი ცხენოსანი ჯარებისა გავრეკეთ. იორდანის აღმოსავლეთ ნაპირათ მთელი დღე ორივე მხრით საარტილერიო სროლა იყო. წითელი ზღვის ჩრდილო ნაპირას ჩვენმა მფრინავებმა ყუმბარები დააყარეს მტრის წყალქვეშა ნავებს და გემებს. 11 ივნისს შემოტევა გეჯას რკინის გზის მიმართულებით მოვიგერიეთ.

მოსკოვის რადიო-სადგურის ცნობა: ყველას ციმბირის და ვოლგის რაიონის საბჭოებს. ჩვენ ძალები განუწყვეტლივ გვემატება. ყველგან სდგება ახალი რაზმები. მუშები და გლეხები მოდიან საბჭოს მოწოდებით საბჭოს რესპუბლიკის დასაცავათ მემამულეთა და ბურჟუაზიისაგან. მიუხედავად იმისა, რომ ჩეხ-სლოვაკთა ეშელონების დახმარებით მემარჯვენე ესერებმა შეიძლეს სამარის და ომსკის ხელში ჩაგდება, სადაც მათ იმედი ჰქონდათ ყუმბარებსა და პატრონებს მიიღებდენ, მათ იქ ვერაფერი ვერ იშოვეს, ზარალი კი დიდი მოუვიდათ. მათი რაზმები ჩვენ ერთმანეთისაგან გავთიშეთ. მოიკრიბეთ ამხანაგებო, მთელი თვენი ძალ-ღონე ამ მოღალატური აჯანყების აღმოსაფხვრელად. ყოველი დაყოვნება ამ საქმეში აბრკოლებს მუშათა და გლეხთა ბრწყინვალე მომავლის მოახლოვებას. პასუხის მგებელი სახალხო კომისარები ყოველგვარ ზომებს იღებენ სამხედრო სურსათის და ხალხის მისაშველებლათ. ამ დღეებში დამთავრდება ჯარების შეგროვება და დაიწყება შეტევა. დეე მაშინ აჯანყებულებმა თავიანთ თავს დააბრალონ ის უბედურება, რაც მათ დაატყდება. აჯანყებულთა წინააღმდეგ მომქმედ რაზმების უფროსობა მინდობილი აქვს ამხანაგ მურავიოვს. დღეს ის საქმეს შეუდგება. გლეხებო და მუშებო! მჭიდროთ შემოკრბით საბჭოების გარშემო.

გაუმარჯოს საბჭოს რუსეთის სოციალისტურ ფედერატიულ რესპუბლიკას. რიკოვი“.

მთავრობის სხდომა

12 ივნისს უკრაინის ქართველთა კომისარის ვაჩეიშვილის მოხსენება იქაურ მდგომარეობის შესახებ, დაადგინეს შემდეგ სხდომაზე იქნეს მოსმენილი.

სამხედრო მიწათმოქმედების და სწავლა-განათლების მინისტრებს დაევალა კოჯორი დაათვალიერონ სახაზინო მამულების, ქონების და დაწესებულებათა დაცვისთვის ზომების [illegible].

სტამბოლის კონფერენციაზე დასასწრებლად საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენლებად არჩეულ იქნენ: თავმჯდომარედ ე. პ. გეგეჭკორი, წევრებად: ირ. წერეთელი, ნ. ნიკოლაძე, გ. რცხილაძე, გენ. ი. ოდიშელიძე და გ. ბ. გვაზავა.

საჭიროდ იქნა აღიარებული ჯარში დატოვებულ იქნენ 18—23 წლის ახალგაზრდები.

23 წლისაზე უფროსები სამხედრო მინისტრის განკარგულებით იქნებიან განთავისუფლებულნი.

დაადგინეს მზრუნველობის სამინისტრო გაუქმდეს, რის შესახებაც შინაგან საქმეთა მინისტრმა შესაფერი ბრძანება უნდა გამოსცეს.

სამინისტროს მოსამსახურენი საერთო საფუძველზე შტატს გარეშე დარჩენილად იქნებიან გამოცხადებულნი.

შინაგან საქმეთა სამინისტროსთვის 124,000 მანეთის გადადების საკითხი ეროვნულ საბჭოს ფინანსიურ კომისიას გადაეცა გასახილველათ.

საქართველოს სამხედრო გზის დასაცავათ საჭიროდ იქნა აღიარებული დაარსდეს მუდმივი საყარაულო რაზმი.

13 ივნისს დამტკიცებულ იქნა საქონლის გაცვლის დროებითი წესები.

რადიო სადგურის ასაგებათ სამხედრო მინისტრის განკარგულებაში 110,000 მანეთი გადაიდო.

აფხაზთა სახალხო საბჭოსთვის 10,000 მან. გადაიდო სამხედრო ნაწილის შესადგენად.

დეპეშა

ხონი. ქალაქის საბჭო ულოცავს საქართველოს დამოუკიდებელ რესპუბლიკათ გამოცხადებას. პირობას სდებს, რომ ის ერთგულათ ემსახურება ახალგაზრდა რესპუბლიკის მთავრობის საბჭოს.

თავმჯდომარე ჭავჭანიძე.

ახალი ამბები

საქართველოს ეროვნულ საბჭოს სხდომა შესდგება დღეს შუადღის 12 საათზე. დღის წესრიგი: მთავრობის დეკლარაცია, მოხსენება საზავო მოლაპარაკების შესახებ. სხდომას დაესწრებიან უცხო სახელმწიფოთა წარმომადგენლები.

— **თფ.** მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტი იწვევს საბჭოს წევრებს, ყველა მუშებს და ჯარისკაცებს, ყველა პროფესიონალურ კავშირებს და ორგანიზაციებს პატივი სცენ თავიანთი დროშებით და მწუხარე დასწრებით სანდარის ახლოს თათარია „ზანდუკთან“ გმირულ ბრძოლაში დაღუპული ამხანაგების წი-[illegible] მხედრულ წითელ გვარდიელების სიმონ დანელიას და იაკინთე ანდღულაძის დაკრძალვას. ცხედარს გამოასვენებენ მე 41 ნომერ ლაზარეთიდან (პეტრე დიდის ქუჩა, სასახლის პირდაპირ) სწორეთ 2 საათზე 15 ივნისს. პროცესია გაივლის ერმოლოვის ქუჩით გოლოვინის პროსპექტს, ვერის დაღმართს, მიხეილის პროსპექტს, ბალის და ვოგზლის ქუჩებს.

— **ინგლისის ჯარი ბაქოში.** როგორც სომხურ გაზეთ „ორიზონ“-ს ატყობინებენ, ბაქოში ინგლისის ჯარები მოსულა. სამხედრო შტაბი მოთავსებული ყოფილა სასტუმრო „იმპერიალში“. იმავე გაზეთის ცნობით ენზელში 1000 ინგლისელი ჯარისკაცი მოსულა ბაქოში ჩამოსასვლელათ. ყაზვინში ინგლისელების დიდ ძალი ჯარი ყოფილა თავმოყრილი. (ა. დ ს.)

— **ქვეშევრდომობის საკითხი.** ეროვნულ საბჭოს სოც.-დემ. ფრაქციამ საგანგებო კომისია აირჩია, ქვეშევრდომობის საკითხის შესამუშავებლათ. ფრაქცია ფიქრობს წინადადება მისცეს საბჭოს, სანამ საერთო კონსტიტუცია იქნებოდეს დაკანონებული ცალკე, სოვილლა გამოიცეს ამ საგნის შესახებ.

— **ერობის არჩევნები თფილისის მაზრაში.** თფილისის მაზრის ორგანიზაციების ხელმძღვანელებს 13 ივნისს საღამოს კრება ჰქონდათ ერობის არჩევნების შესახებ. გადაწყდა არჩევნები მოახდინონ შვიდ მკათათვეს. ჯერ-ჯერობით არჩევნები შეჩერებულია მანგლისის რაიონში, სადაც ეგრეთ წოდებული ბალშევიკები მუშაობას ხელს უშლიან.

— **სტამბოლის კონფერენციაზე** დასასწრებლათ საქართველოს და სომეხთა წარმომადგენლები 13 ივნისს ბათუმში გაემგზავრენ, საიდანაც მეორე დღესვე სტამბოლში წავლენ. მაჰმადიანთა და ჩრდილოეთ-კავკასიის მთიელთა წარმომადგენლები ამ დღეებში გაემგზავრებიან.

— **ბორჩალოს მაზრის** თათართა ბრბოებისაგან გასანთავისუფლებლათ 11 ივნისს გაიგზავნა ჯარი არტილერიით და ტყვიისმფრქვეველებით. 12 ივნისს სანდართან ბრძოლა დაიწყო და მაშინვე დაზვერვის დროს მოკლულ იქნა წითელ გვარდიელი ვ. შარაშიძე. ღამე ჩავიდა გერმანელთა ჯარი. 13 ივნისს ჩავიდა 2 ეშელონი. 13 ივნისს, დილით საარტილერიო მომზადების შემდეგ შეტევა ჩვენის მხრით დაიწყო. ჩვენ მოგვიკლეს 4 და დაგვიჭრეს 20, მათ შორის 9 გერმანელი და 1 გერმანელიც მოჰკლეს. მტრის ზარალი ჯერ გამორკვეული არ არის, მაგრამ მნიშვნელოვანია. 13 ივნისს საღამოთი შეკეთებულ იქნა ყველა დაზიანებული და დამწვარი ხიდები და ბრძოლით ძალი ჩვენმა ჯარმა სო[illegible]-სარალი.

— **მთავრობის განკარგულებით** ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელი სემინარიულ კლასებით ქუთაისის მე-3 ვაჟთა გიმნაზიად გადაკეთდა.

— **სამხედრო კომისარი ამხ. ვაჩეიშვილი,** რომელიც იყო უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლათ ჩამოვიდა სხვადასხვა საკითხების გამოსარკვევად. სხვათა შორის, მან მოხსენება გააკეთა საქართველოს ეროვნულ საბჭოს სოციალ-დემოკრატიულ ფრაქციაში უკრაინის ახლანდელი მდგომარეობის შესახებ.

— **რუსთა ეროვნულმა საბჭომ სთხოვა** საქართველოს ეროვნულ საბჭოს რუსეთში მიმავალი რუსი ლტოლვილები დაიცვას შევიწროებისა, თვითნებობითი ჩხრეკისაგან, თავდასხმისაგან და საერთოდ მთავრობამ ზომები მიიღოს საქართველოს სამხედრო გზის დაცვის გასაუმჯობესებლად.

— **სად. სანდარა.** 12 ივნისს № 5 ჯავშნიან მატარებელს დილის ათი საათიდან საღამოს 5 საათამდე განუწყვეტელი ბრძოლა ჰქონდა ხრამის ხიდთან. სულ ზარბაზნებით და ტყვიისმფრქვეველებით მოქმედებდა. საღამოს 5 ნახ. საათზე მოგვიკლეს საუკეთესო ამხ. და ამასთან გამოცდილი არტილერისტი გრიგოლ დანელია. დაჭრილი არა გვყავს. დაწვრილებით შემდეგ.

— **სამხრეთ და ჩრდილოეთ ოსეთის** წარმომადგენლები ამ დღეებში წარუდგნენ გერმანიის სამხედრო საქმის უფროსს გრაფ შულენბურგს და სთხოვეს იშუამდგომლოს საქართველოს მთავრობის წინაშე ოსეთი საქართველოს შემოუერთოს ფედერატიულ საფუძვლებზე. გრაფ შულენბურგმა უკვე აღძრა შესაფერი შუამდგომლობა საქართველოს მთავრობასთან.

— **ორდენების შეწირვით.** საქართველოს რესპუბლიკის ფონდს შეწირვას გამოეხმაურენ არა მარტო სამხედრო დაწესებულებათა მოსამსახურენი, არამედ—სხვა უწყებებიც და პროვინციაშიც კი—გორიდან გ. გ. ფალავანდიშვილმა ამ მიზნისთვის ფოსტით გამოგზავნა სამი ორდენი სტანისლავისა და ანნასა სხვადასხვა ხარისხებისა. სამხედრო სამინისტრო აცხადებს, რომ შემწირველთა გვარები გაზეთებში იქნება გამოცხადებული.

— **გზათა მიმოსვლის სამინისტრომ** განკარგულება გასცა, რომ რკინის გზის ყველა სადგურებზე, ფაქანსადგურების სახელები ქართულად იქნეს წარწერილი.

— **ქართულ უნივერსიტეტთან** არსებულ სატერმინოლოგიო სექციის პრაქტიკული მუშაობა დაიწყება დღეს, 15 ივნისს, საღამოს 6 საათზედ ქართულ უნივერსიტეტის შენობაში. მუშაობას ხელმძღვანელობს პროფ. ჯავახიშვილი.

— **შოფერთა პროფესიონალურ კავშირს** საქართველოს მთავრობამ ნება დართო მგზავ-[illegible]

პროვინციის ქრონიკა

განჯა. 9 ივნისს ელიზავეტოლიდან განჯაში ჩამოსულმა ოსმალეთის ჯარმა, რიცხვით 2000 კაცამდე 10 ივნისს ალყა შემოარტყა განჯა-ჩაის ზემოთ მდებარე სომხების სოფლებს „ქილსა ქენის“ და იარაღის აყრა მოსთხოვა. სომხები იარაღის ჩაბარებაზე უარს ამბობენ. არ ვიცით, რით გათავდება საქმე. 11 ივნისს საღამოს სად. ქიურდამირი დაიკავეს ბალშევიკებმა, განჯიდან განკარგულება გაუგზავნეს მაღალოვს დაიხიოს სად. უჯარაში.

მოვალეობის მსხვერპლნი

* * *

(ვალიკო შარაშიძის ხსოვნას).

კვლავ გლოვის ზარი!.. განთიადის ჟამს,
ოდეს ყვაოდა ბუნების გული,—
მოსწყდა ვარსკვლავი სამშობლოს ზეცას,
ყვავილი დასჭკნა გულ-განგმირული...

ხალხის სვე-ბედით დანაღვლებული,
წითელ გვარდიის გმირი, მშვენება,
ბრძოლის ქარ ცეცხლით გულ აღგზნებული,
და ხორც შესხმული აზრი, შეგნება,—
ვინაც ხალხის მტერთ აგემა ვნება,
საერთო საქმეს სძლვნა პიროვნება,—
ჩვენი ვალიკო ლიმ მოკრულ სახით
აჰა, მკვდარი გვყავს, მკვდარი მტრის მახით!..

ქართველო ერო! მცხოვრებნო ქარხნის,
და ქოხ-მახებში გაჭირვებულნო,
თქვენც, პატარებო, დაობლებულნო,
და თქვენც, მტარვალთგან გამწარებულნო,—
გულს ჩაიმ[illegible] ხსოვნა ამ გმირის,
ვისაც სამშობლო მწარეთ დასტირის...
ვინც მთა, ბარნარი, სიამე, მზეცა
თქვენ შემოგწირა, მტარვალს ეკვეთა,
და ჰა, მამაცი გმირათ დაეცა...

კვლავ გლოვის ზარი... გულს გვესვენება
წითელ გვარდიის ვარდი, მშვენება!

დ. მეჩონგური.

13 ივნისი, 1918 წ.
ქ. თფილისი.

ვალიკო შარაშიძე.

გული ბოღმით გივსება, როდესაც გიხდება საუკეთესო ამხანაგ-მეგობრის სიკვდილზე წერა.

მოგვიკლეს შეუდარებელი მებრძოლი! თფილისის წითელმა გვარდიამ და მისმა არტილერიამ დაჰკარგა უსწორო ხელმძღვანელი... ვალიკოს სახელს ამკობდა მრავალი დადებითი მხარეები: იგი, ათეულ წელიწადზე მეტია, რაც ჩაბმული იყო განმათავისუფლებელ მოძრაობაში—ომის დაწყებისათანავე გაწვეულ იქმნა ბრძოლის ველზე, სადაც თავის სახელოვანი ბრძოლით მიიღო გიორგის კავალერობა —მრავალჯერ გაუსხლტა სიკვდილს პირისაგან—ბალშევიკურ კომპანიის დროს, როდესაც თფილისში „სამოსუდები“ მეფობდა, ვალიკო კარგა ხანს თფილისის სადგურის კომისრის მოვალეობას ასრულებდა,—ცხინვალის და სოხუმის აჯანყების დროს ცხოველი მონაწილეობა მიიღო მის ჩაქრობაში და ფასდაუდებელი სამსახური გაუწია ამიერ-კავკასიის დემოკრატიას,—რომელი ერთი კარგი მხარე აღვნიშნო მისი! იგი იყო შეუდრეკელი და გამბედავი ვაჟკაცი—საუცხოვო და იშვიათი ორგანიზატორი სამხედრო საქმეში, ზედ მიწევნითი საუკეთესო არტილერიის მცოდნე და დინჯი და მოფიქრებული პოლიტიკური მოღვაწე—აი ვინ დავკარგეთ ჩვენ საყვარელ ვალიკოში! სულ ცოტა ხანში მთელი თავისი ნიჭი გაფურჩქვნა წითელ გვარდიასთან მოღვაწეობის დროს და მთავარმა შტაბმა წით.-გვ. იგი დანიშნა მთელი არტილერიის უფროსათ. —მახსოვს, როდესაც მას შეაძლიეს „კაპიტნის“ ჩინი, მან კატეგორიული უარი განაცხადა და სთქვა: „მე ისევ ჯარისკაცათ დავრჩები და ძველებურათ ჩემს ამხანაგებთან ვიბრძვიო“. 12 ივნისს, მდინარე ხრამის (ბორჩალოს მაზ.) მარჯვენა ნაპირზე, სადაც სოფ. დიდი კარაკლისი მდებარეობს, დღის 2 საათზე სხვა მზვერავებთან ერთად, რომელნიც ათვალიერებდენ მტრის ძალთა დაწყობილებას, როდესაც სოფლის დათვალიერებას მორჩნენ და უკან ბრუნდებოდენ გავარდა ბოროტი ხელიდან თოფი და ტყვიამ იქვე განგმირა ჩვენი ძვირფასი ვალიკო... ასე გმირულად დალია მან ბრძოლის ველზე სული, რაიც სანატრელია ყველა მებრძოლისთვის...

მშვიდობით ძვირფასო მეგობარო, შენ შენი ვალი წმინდათ შეასრულე. ხ. მ—ძე.

ვალერიან კოწიას ძე შარაშიძე.

რევოლუციონურ წითელ გვარდიის გამოაკლდა ერთი თავდადებული მებრძოლი ვალერიან შარაშიძე. სანდარაში მოჰკლეს ის თათართა ურდოებმა. ვალერიანე ჩაება განმათავისუფლებელ მოძრაობაში 1903 წელს. ის ფხიზელ დარაჯათ ედგა თავის წმინდა რწმენას და მასთან იცავდა მუშათა კლასის ინტერესებს უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე. ვალერიან ყველასთვის საყვარელი მებრძოლი და თვალსაჩინო ამხანაგი იყო. ვალერიან თფილისის წითელი გვარდიის არტილერიის ხელმძღვანელი იყო. მან პირნათლად შეასრულა რევოლუციის მიერ დაკისრებული მოვალეობა. თფილისის საქონლის სადგურის მუშები, ად-[illegible] განვიცდით ვალერიანის დაკარგვით. აღარ გვყავს ჩვენი ვალერიანი, ჩვენთან აღზრდილი ჩვენთან ტანჯვაში და გასაჭირში გვერდში მდგომი ამხანაგი. ძნელი წარმოსადგენია, რომ აღარ გვყავს საქართველოს რესპუბლიკანურ არმიაში ამხ. ვალიკო! ნუთუ შესაძლებელია ვალერიან აღარ გვყავდეს? არა ამხანაგებო! ვალერიან გვყავდა, ვალერიან გვეყოლება ჩამარხული ჩვენ გულში. მასავით თავდადებულ იშვიათ ადამიანებს ხალხი, მუშათა კლასი ვერ დაივიწყებს, მშვიდობით ჩვენო ძვირფასო ვალერიან. შენი სახელი და შენი იდეალი არ მოკვდება ჩვენ მეხსიერებაში.

შენი **საშა ქრისტინეშვილი.**

ვგლოვობთ ჩვენს უმაგალითო გმირს და შეუდარებელ მეზარბაზნე წითელი გვარდიის არტილერიის უფროსს ვალიკო შარაშიძეს.

წ. გ. მთავარი შტაბი.

მწარეთ დავსტირით ვალიკოს ცხედარს.

ვალიკო ჯუღელი.

ღრმად დამწუხრებული ვგლოვობ სამაგალითო მებრძოლს ჩვენს ვალიკო შარაშიძეს.

სანდრო მაისურაძე.

ჭიათურის შავიქვის გარშემო

ამ ჟამად შრომის სამინისტროში თათბირი სწარმოებს ჭიათურის მრეწველთა და მუშათა შორის კოლექტიური ხელშეკრულების დასადებათ. თათბირის ინიციატივა ნემეცურმა ფირმებმა აიღეს, თათბირს სხვა ფირმებიც ესწრება.

ფოთში მომუშავე მუშების წარმომადგენლებთან უკვე დასრულდა წინასწარი მოლაპარაკება, რის შედეგათ იქ იგზავნება პარიტეტული კომისია სადავო კითხვების ადგილობრივ გამოსარკვევათ, ხოლო ჭიათურელებმა კითხვა ფორმალურათ დააყენეს და მოითხოვეს მრეწველთა მხრითაც წარმომადგენლობა იყოსო. მრეწველები ამაზე დასთანხმდენ და თათბირი გადაიტანეს ჭიათურაში, სადაც ცოტა ხანში მრეწველთა კრება იქნება მოწვეული წარმომადგენლების ასარჩევათ.

თათბირში მონაწილეობას იღებს გერმანიის სამხედრო მთავრობის წარმომადგენელი, რომელმაც განმარტა, რომ მისი მიზანია ხელი შეუწყოს რაც შეიძლება მეტი მარგანეცის გატანას ჭიათურიდან და ამ მიზნით დახმარებას გაუწევს მრეწველობას და შეებრძოლება დაბრკოლებას, მაგრამ მიზნათ არ ისახავს კაპიტალისტების გამდიდრების ხელის შეწყობას მუშების ხარჯზეო. მის საპასუხოდ ჭიათურის მუშათა დელეგაციის წევრმა ზ. გურულმა განაცხადა, რომ მუშები აასრულებენ მოვალეობას, იმუშავებენ წესიერათ და მათი შრომის ნაყოფიერებაც მაქსიმუმი იქნება იმ შემთხვევაში, თუ მრეწველები, როგორც ეხლაც პერსენალს ეპყრობიან, ძველებურათ ეფთიაქარის საზომით არ მოეპყრობიან მუშებს. ხიშტითა და მათრახებით თვით ნიკოლოზ მეორეს რეჟიმმა ვერაფერი გააწყო, მრეწველობა ვერ ააყვავა. მიეცით მუშებს საშუალება დასვენების, ჩაცმა-დახურვის, განათლების და მისი შრომის ნაყოფიც დიდი იქნებაო. მან აქვე მოიყვანა მაგალითი ჭიათურისავე მუშათა ცხოვრებიდან და დაუმატა: გაიხსენეთ 1913 წელი, როცა ჩვენ გაფიცვა მოვიგეთ, მაშინ ხომ მუშებმა 8 საათში მეტი გააკეთეს, ვიდრე მანამდე 9—10 საათში აკეთებდნენო. ამაზე ნემეცებმა სამხედრო წარმომადგენლითურთ განაცხადეს, რომ ისინი სავსებით ეთანხმებიან ამ აზრს პრინციპიალურათ და აღიარებენ, რომ 8 საათში მეტის გაკეთებაც შეიძლება თუ კი შეგნებული და პატიოსანი ასრულება იქნება დაკისრებული საქმისო.

ნემეცურმა ფირმებმა თათბირზე პურის საკითხიც წამოაყენეს და განაცხადეს, რომ იმ გემებით, რომლებიც ფოთიდან მარგანეცს გაიტანენ, შესაძლებელია უკრაინიდან პურის შემოტანა გერმანიის მთავრობის დახმარებითო.

X.

უკრაინის უკანასკნელი ამბები

(ამხანაგის მოხსენებიდან).

უკრაინაში სახელმწიფო გადატრიალების განხორციელებას ფაქტიურათ აპრილის შუა რიცხვებში შეუდგნენ. გადატრიალების მოხდენაში დიდ როლს თამაშობდა გერმანელთა ჯარების უფროსი გენერალი ეიხჰორნი. მის გარშემო თავი მოიყარა მსხვილმა აგრარიებმა და ბურჟუაზიამ. უკრაინის რადაში იმ ჟამათ გაბატონებული იყო უკრაინული ესერები. მათ ოპოზიციაში უდგენ როგორც ზემოხსენებული მსხვილი ბურჟუაზია, ისე ყველა დანარჩენი სოციალისტები, როგორც მაგალითად, მენშევიკები და უკრაინელი ფედერალისტები. უკანასკნელები მოითხოვდენ დამფუძნებელ კრებაში ხელახალ არჩევნების დანიშვნას. ასე რომ უკრაინაში მომქმედი პოლიტიკური ძალები რამდენიმე ერთი მეორის მოწინააღმდეგე ჯგუფებათ იყვნენ დაყოფილნი. 20 აპრილს მოხდა კადეტების ყრილობა, სადაც დასმული იყო მთავრობის რეკონსტრუქციის საკითხი და მოითხოვეს კოალიციონური მთავრობის შედგენა იმ პირობით, რომ შიგ 4 წევრი კადეტი შესულიყო. უკრაინ. ესერებმა მათ უარით უპასუხეს. ამან კადეტები მარჯვნივ გადახარა და იმ წამსვე შეუდგნენ მზადებას მთავრობის მოსაგდებათ. მათ მიიმხრეს გენერალი [illegible] ჰორნი და იარაღი აჰყარეს უკრაინელ ჯარს, რომელიც გადატრიალებას არ თანაუგრძნო-[illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

იყო. 25 აპრილს ღამით დაიკარგა ბანკირთა წარმომადგენელი რომელიც გერმანოფილათ ითვლებოდა. ამან საბუთი მისცა გენერალ ეიხჰორნს მთავრობისთვის გერმანიისადმი ლოიალობა დაებრალებია და შეუდგა მათ წინააღმდეგ ბრძოლას. მან იმავე დღეს დაატყვევა მთავრობის ოთხი წევრი, დანარჩენები მიიმალენ.

27 აპრილს უკვე შესდგა მსხვილ მემამულეთა კრება, სადაც იმავე დღესვე გადასწყვიტეს გეტმანობის გამოცხადება და იმავე დღეს გამოაცხადეს.

28 აპრილს უკვე გეტმანმა გამოსცა ბრძანება კერძო საკუთრების აღდგენისა და ყოველივე ახალი კანონის, რომელიც გამოცემული იყო რევოლიუციის შემდეგ გაუქმება. ამ ამბებს ზედ მოჰყვა გლეხთა აჯანყება ეკატერინოსლავისა და ხარკოვის გუბერნიებში. იმათ უარი უთხრეს გერმანელებს პურის მიცემაზე. აჯანყება გერმანელებმა ჩააქრეს. ამ ამბების შემდეგ ყველა სოციალისტურმა ძალებმა გადასწყვიტეს შეერთება და მოლაპარაკება გამართეს კადეტებთან მთავრობაში მონაწილეობის შესახებ, კადეტებმა პრინციპიალურათ დასთანხმდენ წინადადებას. უკრაინული ესერები წინანდებურათ განზე გადგენ და ტერორის ამუშავება გადასწყვიტეს. მთელი შინაური საქმეები ფაქტიურათ გერმანელთა ხელშია. კადეტები იმ აზრის არიან, რომ შეუთანხმდენ სოციალისტებს, რათა ის მაინც შეირჩინონ, რაც ეხლა არის, რადგანაც არის მიმდინარეობა უფრო მემარჯვენე, რომელიც ლამობს გენერალ სკოროპადსკის ჩამოგდებას და ნამდვილი მეფის გამოცხადებას. მემარჯვენეებს მხარს უჭერს გენერალი ეიხჰორნი. ზოჲიერებს გერმანიის ელჩი მუმი. უკანასკნელის აზრით საჭირო არ არის უკრაინის შინაურ საქმეებში ჩარევა, რადგანაც ეს ანარქიას გამოიწვევს და ხელს შეუშლის წარმოების გამოყენებას და საქონლის გაზიდვას.

გეტმანობის გამოცხადების შემდეგ უკრაინაში მოისპო ყოველგვარი პოლიტიკური თავისუფლება, შემოღებულ იქნა ცენზურა. ზოგიერთი სოციალისტური გაზეთები არ დაეთანხმენ ცენზურას და თვითონ დაკეტეს თავიანთი გამოცემა. გამოდის „კიევსკაია მისლი“, უპარტიო სოციალისტების ხელმძღვანელობით და მენშევიკების „იუჟნი რაბოჩი“. შეავიწროვეს აგრეთვე ქალაქის თვითმართველობები, ადესის თვითმართველობა გარეკეს; შემდეგ, როგორც გამოირკვა, ადესის თვითმართველობის გარეკა ადესის კამისარის თვითნებობა იყო და ცენტრალური მთავრობა არ თანაუგრძნობდა, მაგრამ ფაქტი მაინც ფაქტად დარჩა. ბევრი სოციალისტები დაიჭირეს, უმთავრესათ თვითმართველობების მოღვაწენი, რადგან მათ გაბედეს და ხმა ამოიღეს. სამხედრო მინისტრმა პეტლიურამ თვითონ დაანება თავი მთავრობას და მთავრობის დაუკითხავათ საპროტესტო ნოტა გაუგზავნა გერმანიის მთავრობას, სადაც აღნიშნავდა, რომ ბრესტის ხელშეკრულობის ძალით ნება არ ჰქონდათ გერმანელებს შინაურ საქმეებში ჩარევის და რომ მათი მოქმედება ხელს უშლის თვით ბრესტის ხელშეკრულობის განხორციელებას, რომლითაც გერმანელებს უფლება აქვთ სურსათის გაზიდვისაო. ამ პროტესტმა ნაყოფი გამოიღო. ბერლინიდან გენერალ ეიხჰორნს უბრძანეს, რომ უკრაინის შინაურ საქმეებში ნუ ჩაერევი გერმანელთა ელჩის მუმის დაუკითხავათო. პეტლიურამ კი სკოროპადსკისაგან წყრომა მიიღო, როგორ გაბედე და მთავრობის დაუკითხავათ ნოტა გაგზავნე გერმანიაშიო. ასეთი იყო მდგომარეობა უკრაინაში მაისის პირველ რიცხვებში.

ადგილობრივ გერმანელების პრესა ჩვენი ზავის შესახებ

თფილისში გამოდის გერმანულ ენაზე გაზეთი Kaukasische Post—(კავკასიის ფოსტა). აი რას სწერს ეს გაზეთი 8 ივნისის ნომერში ზავის ჩამოგდების შესახებ:

„ასე თუ ისე ზავი შეკრულია. ჩვენ იმედი გვაქვს, რომ სათათრეთი დაუყონებლივ თავის ჯარს ბრძანებას მისცემს უკან დაიწიოს.

ზავის პირობები მძიმეა. მიუხედავათ ამ პირობების სიმძიმისა ზავი ჩამოვარდა და ჩვენ აღარა დაგვრჩენია რა მის მეტი, რომ არსებულ მდგომარეობას ანგარიში გაუწიოთ და აქედანვე შევუდგეთ ჩვენი სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი ცხოვრების ახლათ, ახალ კალაპოტში მოწყობას.

განსაკუთრებით ჩვენც—გერმანელები—ვდგევართ ამ ახალი მდგომარეობის წინაშე და ვალდებულიც ვართ მოვლენილ-შექმნილ პირობებს ჩაუფიქრდეთ. დიდი და მძიმე სამუშაო უდევთ წინ ქართველებს და სხვა ამიერ კავკასიის ერებს. ბევრ საზოგადოებრივ დაწესებულებებს მთელის გადაკეთება-გადასხვაფერება; ბევრი ახალი გზა და სახსარია საჭირო ამისათვის. ქართველებისათვის აქ უფრო კაი პირობებსა ვხედავთ, ვინაიდან ამათ თავი შეაფარეს გერმანიის სახელმწიფოს და ამ ჟამათ გერმანიაში მყოფი ბევრი ქართველი ინჟინერები, ტეხნიკები, ელეკტროტეხნიკები და მეურნეობის მცოდნენი დაბრუნდებიან სამშობლოში და აქ შეუდგებიან კულტურულ მუშაობას“.

გაზეთი აღნიშნავს შემდეგ, რომ ამ ბოლო წლებში ქართველებმა ბევრი მეგობრები და პატივისმცემლები შეიძინეს გერმანიაში, რომ ქართველებს ბევრ გამოჩენილ გერმანელ საზოგადო მოღვაწეებთან ჰქონდათ მეგობრული დამოკიდებულება. აშკარაა, რომ ამას მხოლოდ სარგებლობის მოტანა შეუძლია ქართველებისთვისო. ამით ქართველებმა ჩვენი მეგობრობა და ნდობა უკვე დაიმსახურესო.

სომხების შესახებ ხსენებული გაზეთი სწერს, რომ სომხებს თუ სურთ თავიანთი სახელმწიფოებრივი მდგომარეობა გამოაუმჯობესონ, გამოაკეთონ, უსათუოთ გერმანიისაკენ უნდა მიაპყრონ ყურადღებაო. მხოლოდ გერმანიას შეუძლია სომხეთის საქმის გამოკეთებაო.

ადერბეიჟანის თათრების შესახებ გაზეთი სწერს, რომ ამათ თითონაც არ აქვთ გამორკვეული, თუ რას მოუტანს მათ ეს ზავი.

„დიდი ხანია, რაც ადერბეიჯანის თათრები გზას და ნიადაგს უმზადებენ ოსმალების შემოსვლას. თუ რა კარგ და სასარგებლო პირობებს მოუტანენ მათ ეს ახლათ მოვლენილნი მფარველნი, ეს უკვე ჩანს ადგილობრივ არეულობით და განხეთქილებით. ახალი მფარველები, რა თქმა უნდა, დიდათ შეუშლიან ხელს ადერბეიჯანის კულტურულ თუ საზოგადო სახელმწიფოებრივ წინსვლას. ოსმალებს თვით აკლიათ სახსარი და გზა კულტურულ მუშაობისა, და რა თქმა უნდა, ამ „ნაჩუქარ“ ხელში ჩამოვარდნილ კუთხეს ის ვერავითარ დახმარებას ვერ გაუწევს. ვერც ოსმალების მოხელენი და სახელმწიფო პირები გამოიჩენენ სასურველ აღმზრდელ გავლენას ამ ახლათ ხელში ჩავარდნილ ძმების შესახებ. ბედნიერი ადერბეიჯანი იმით უნდა დაკმაყოფილდეს, რომ ის გადადის მონათესავე ოსმალების მფარველობის ქვეშ, ხოლო არ უნდა დაივიწყონ, რომ ამასთანავე ისინი ჰკარგავენ ყოველივე კავშირს სხვა ამ ქვეყნიურ სიკეთე-განათლება-განვითარებასაო“.

ს. დოლიძე.

ფოსტა-ტელეგრაფის მოსამსახურეთა პირველი ყრილობა

10 ივნისს დაიწყო საქართველოს ფოსტა-ტელეგრაფის მოსამსახურეთა პირველი ყრილობა ვარლამოვის თავმჯდომარეობით. უკვე სამი დღე გავიდა და ყრილობას კანონიერი პრეზიდიუმის არჩევა ვერ მოუხერხებია და წესრიგიც ვერ შეუმუშავებია. ეს ფრიად გასაცვიფრებელია, ამის მიზეზი არის მხოლოდ ერთი: თფილისის ფოსტის და ტელეგრაფის კანტორებში, არჩევნების დროს მოსამსახურეები გაიყვნენ ორ ჯგუფათ და წამოუყენებიათ ცალკე სიები. სამწუხაროა ასეთი მოვლენა ერთ პროფესიაში, მაგრამ ეს უკვე ფაქტია, რომლის უარყოფა არავის არ შეუძლია. როგორც გამოირკვა, ორივე სიას მიუღია ხმები: პირველს ეგრეთ წოდებულს „ინტერნაციონალურს“ ტელეგრაფში—401 და ფოსტაში 214; მეორეს ვითომც და „ნაციონალურს“ ტელეგრაფში—289 და ფოსტაში 147, რომელთაც თანახმად პროპორციისა შეეძლოთ გამოეგზავნათ ყრილობაზე წარმომადგენლები, მაგრამ ეს ანბანური ჭეშმარიტება არჩევნებისა ამხანაგებს ვერ მოუწესრიგებიათ ყრილობის დაწყებამდე და ეს საკითხი წამოსდგა, თვით ყრილობაზე.

ეს ერთ თავსამტვრევ საკითხათ გახდა. ნუ თუ ეს უბრალო საკითხი—პროპორციონალური სისტემა არჩევნებისა, სამი დღის განმავლობაში ვერ გამოარკვია ყრილობამ?—ამ საკითხმა ყრილობაც ორ ჯგუფათ გაყო. ერთმა ჯგუფმა უმცირესობაში დარჩენილმა ყრილობაზე ეგრედ წოდებულმა „ინტერნაციონალურმა“, რომლის სიას მხოლოდ თფილისის არჩევნებში ჰქონდა მიღებული ხმის უმრავლესობა, მოითხოვეს მოჟორიტარული სისტემა არჩევნებისა, რომ ამით გაეყვანათ ყველა თავისი კანდიდატები და უმცირესობისათვის არ მიეცათ საშვალება, თანახმად პროპორციისა, ჰყოლოდათ ყრილობაზე თავისი წარმომადგენელი. სამანდატო კომისიამ, რომელიც იყო არჩეული ყრილობის მიერ, უარყო უსაფუძვლო მოთხოვნილება, ეგრედ წოდებულ ინტერნაციონალურ ჯგუფისა, მოჟორიტარული სისტემა არჩევნებისა და მიიღო პროპორციონალური სისტემა, რასაც მოითხოვდა ცირკულიარი ყრილობის მომწვევ კომისიისა და პრინციპი დემოკრატიული. ამის მტკიცებას მოუნდა ყრილობა და სამანდატო კომისია სამი დღე და ბოლოს თანახმად პროპორციისა დაშვებულ იქნენ დელეგატები ორივე მხრიდან; მაგრამ უმცირესობაში დარჩენილი ჯგუფი, ეგრედწოდებული ინტერნაციონალური, რომელიც ლამობდა ძალდატანებით უმრავლესობის შექმნას, ვერ შეურიგდა პროპორციას და დასტოვა ყრილობა. მე არ დავიწყებ იმის მტკიცებას, თუ რამდენათ უსაფუძვლო იყო მათი მოთხოვნილება, ვინაიდან ზემოაღნიშნული სიტყვებიდან ამას ყველა მიხვდება. მინდა მივაქციო ყურადღება ამ ჯგუფის სახელწოდებას „ინტერნაციონალს“, თუ რამდენად შეესაბამება ეს სახელწოდება, მის შემადგენლობას.

რით ხელმძღვანელობს ეს ჯგუფი, როდესაც თავის თავს უწოდებს „ინტერნაციონალურს“? ნუ თუ მათ ჰგონიათ, რომ სხვადასხვა ჯურის ნაციონალისტები, ერთად შეკავშირებულნი ინტერნაციონალისტები იქნებიან და ქართველ სოციალდემოკრატ-ინტერნაციონალისტებისგან შემდგარი ჯგუფი—ნაციონალისტები იქნებიან? წარმოდგენაც არა აქვს ამ ხალხს ინტერნაციონალიზმზე! და თუ იციან და ამ სიტყვას „მოდათ“ ხმარობენ, რათა ერთგვარი ავტორიტეტი გაიკეთონ ამხანაგებში—ნუ სტყუვდებიან, მათ ნაციონალისტურ მისწრაფებას ვერ დამალავს ინტერნაციონალის სახელწოდება. მათი „ინტერნაციონალისტობის“ დასამტკიცებლათ საკმარისია მოვიყვანოთ ის ფაქტი, რომ ამ ჯგუფს უკვე ჩამოშორდა ორი ინტერნაციონალისტი და გამოსალმების დროს სთქვეს: „ჩვენ არ შეგვიძლია დავრჩეთ ამ ყრილობაზე, ვინაიდან ჩვენ აგვირჩია იმ ჯგუფმა, იმ ხალხმა, რომელთაც ჩვენ ყოველთვის ვებრძოდით, რომელთანაც ჩვენ არას დროს საერთო არა გვქონია, რომელნიც მუდამ ჩვენი მტრები იყვენ. ჩვენ შეგვრცხვა, როდესაც დაშნაკცაკანებმა და სხვა ჯურის ნაციონალისტებმა, გამარჯვება მოგვილოცეს. მივდივართ ამ ყრილობიდან, ჩვენ პროტესტს ვუცხადებთ ეგრეთ წოდებულ „ინტერნაციონალურ“ ჯგუფს მატყუარა სახელწოდებისათვის და წავალთ და ვებრძოლებით ჩვენ ამ ჯგუფს იქ, სადაც ისინი ამოირჩიეს, ჩვენ ვერ ვიმუშავებთ მაგ ჯგუფში, ვინაიდან ჩვენ მაგათ ვებრძოდით და დღეს მიკრული იარლიკი ინტერნაციონალიზმისა ვერ შეგვაერთებს“. ინტერნაციონალური სამოსელი ვერ დაფარავს ამ ჯგუფს. უმჯობესია აიხადონ პირბადე, გამოაშკარავონ ნამდვილი სახე, თორემ ფოსტა-ტელეგრაფის დემოკრატია ცნობს მათ როგორც ნაციონალისტებს და შოვინისტებს. ჩვენ კი, როგორც სოციალდემოკრატებს, მენშევიკებს ჭეშმარიტ ინტერნაციონალისტებს.

სარგისი.

საადგილ-მამულო რეფორმა

ქ. ყვირილა. (შორაპნის მაზრა). გასულ სექტემბრის დამლევს დაარსდა ქ. ყვირილაში შორაპნის მაზრის საადგილ მამულო კომიტეტი ამხ. გრ. საყვარელიძის თავმჯდომარეობით. დღიდან თავის დაარსებისა ეს კომიტეტი ეწევა მუშაობას. ჯერ კიდევ, სანამ საადგილ-მამულო რეფორმას შეიმუშავებდა სეიმი, მაზრის კომიტეტი დარაჯათ უდგა სახაზინო ტყეებს, საეკლესიო და სამონასტრო მამულებს და ადგილობრივი კომისარების საშვალებით სავსებით აღწევდა მიზანს, საზოგადოების ქონება რომ არ განადგურებულიყო. გამოიცა თუ არა 7 მარტის მიწის დეკრეტი, კომიტეტი იმ წამსვე შეუდგა მისი ცხოვრებაში გატარებას.

სანამ კანონიერი კომისიების მიერ მიწების მიღება მოხდებოდა, რომ ადგილები თავის დროზე ყოფილიყო დამუშავებული, მაზრის კომიტეტმა ყველა სოფელში დაარსა სოფლის „მიწის კომისიები“, სოფლის მიერ არჩეული. ამ კომისიებმა კარგათ იცოდენ, თუ რომელ მემამულეს ქონდა ჩამოსართმევი ადგილები. ეს კომისია მიდიოდა მემამულის ადგილში და პატრონის დაუკითხავად ნორმას ზევით უნაწილებდა დასამუშავებლათ მიწებს, ღარიბებს მიწის მუშებს. მიწის კომისიების უფლებაში შედიოდა ის ადგილებიც, რომლებიც ნორმის ძალით მემამულის კერძო საკუთრებას შეადგენდა, მაგრამ დასამუშავებლათ აზიარებდა. გასაზიარებელ ადგილებსაც კომისია სცემდა, რომ რაიმე „ნათლი-მამობის“ არ ქონოდა ადგილი მიწის გაცემის დროს. რაც შეეხება ღალას, მაზრის საადგილ-მამულო კომიტეტი უთითებდა მომავალში შემუშავებულ საერთო დადგენილებაზე.

ამასთან ერთად დღეს შორაპნის მაზრაში მუშაობს ოთხი მიწის მიმღები კომისია (უკანასკნელმა ორმა კომისიამ ეხლახან დაიწყო მუშაობა). თუმცა კომისიებმა თვე-ნახევარი არ იქნება, რაც მუშაობა დაიწყეს, მაგრამ ამ ხნის განმავლობაში 1500-მდე დესეტინა იქნება ჩამორთმეული; ესენია დ. ბაგრატიონის, სიმონ და გრიგოლ ბაგრატიონების მამულები, ქობულიძეების, გოცირიძის, სიმონ და გრიგოლ წერეთლების მამულები... ჯერ კიდევ ბევრია ჩამოსართმევი ადგილები შორაპნის მაზრაში, და ამდენივე დრო, თუ მეტი არა, მაინც დასჭირდება ყველა ადგილების მიღებას.

აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ, როგორც ადგილების ჩამორთმევის დროს (მემამულეების მხრივ), ისე მიწების გლეხებს შორის დასამუშავებლათ განაწილების დროს, არავითარ უკმაყოფილება ექსცესებს არ ქონია ადგილი. ჩვენი გლეხ-კაცობა დინჯათ და შეგნებულათ ხვდება მიწის რეფორმას.

რა თქმა უნდა, საადგილ-მამულო კომიტეტს არ დაუწყია მიწის დეკრეტის ცხოვრებაში გატარება ზერელეთ. მაზრის საადგილ-მამულო კომიტეტმა მოაწყო მაზრაში მთელი რიგი მიტინგებისა, სადაც დაწვრილებით იქნა განმარტებული ყველა დეტალები გამოცემული დეკრეტისა და აღნიშნული იყო ამ კანონის დიადი მნიშვნელობა ჩვენი გლეხკაცობისათვის. ამასთან ერთად, რომ პირდაპირი და განუწყვეტელი კავშირი ყოფილიყო კომიტეტსა და გლეხკაცობის შორის, მაზრის საად.-მამულო კომიტეტმა მოიწვია პირველ ხანებში ორი ინსტრუქტორი; ეხლა ყავს ერთი ინსტრუქტორი, რომელიც უხსნის გლეხობას საჭირო საკითხს.

პროლეტარი.

სად. ყვარელი (კახეთი). 7 ივნისს სოფ. ყვარელს ეწვია მიწის ჩამომრთმევი საადგილ-მამულო კომისია და შეუდგა მუშაობას. ჯერჯერობით ჩამოართვეს მამული რამდენიმე დიდს მემამულეს და შემდეგ კი უფრო პატარებსაც ჩამოართმევენ. მხოლოდ აქეთ დიდი წვიმებია, რაც კომისიის მუშაობას დიდად ხელს უშლის.

მთელი ყვარელის რაიონი შეადგენს ერთს საუკეთესო ნაწილს კახეთისა, როგორც ბუნებით, ისე სიმდიდრით. მოსავალი აქ ყველგან კარგია. პური და ქერი რამდენიმე კვირის შემდეგ შემოვა. ამ რაიონში ქერისა და პურის გარდა ბევრი სიმინდიც ითესება და კარგი მოსავალიც იცის. ამ ბოლო დროს წვიმებმა ხეხილები დააზიანა და გლეხებიც შეფიქრიანდა, ვაი თუ ყანები და ვენახები გაგვიფუჭოსო. წელს ვენახებს ნაკლებ ასხია, ვიდრე, გასულ წლებში, მაგრამ მოსავალს მაინც კარგს ელიან.

სოფ. ყვარელში ი. ჭავჭავაძის მამული ძლიერ მოუვლელია,—არც ლობე და არც მცველი. ილიასეულ სახლში სამკითხველო ყოფილა, მაგრამ გლეხობა არავინ არ სარგებლობს, მისი კარები გამოკეტილია, ფანჯრები ჩალეწილი, კედლები ჩამონგრეული, მეორე სახლში სოფლის სამმართველო მოუთავსებიათ.

კულტურულად ეს სოფელი ჩამორჩენილია. ჟურნალ-გაზეთებს და სწავლას ძნელად თუ ვინმე ეტანება. აქაურების გასართობია ღვინო და არაყზე ქეიფი, მთელი დღე გაისმის არღნის ჭრიალი. ეს სოფელი მთლად მოწყვეტილია ცენტრს. ერთად ერთი შემაკავშირებელი ცენტრთან არის საფოსტო განყოფილება, რომელიც მოსალოდნელია დაიკეტოს უსახსრობის გამო, მთავრობას საშვალება არ აქვს შეინახოს და აქაური საზოგადოება კი ფულს არ იძლევა.

აქვე აღსანიშნავია ის, რომ რაც უფრო ცენტრს შორდები და შუაგულ კახეთში შედიხარ, მით უფრო ცხოვრება ერთი ორათ ძვირდება. მაგალითისთვის საკმარისია ვსთქვათ, რომ 1 ცალი პური აქ ღირს—1 მ. 50 კ., გირვანქა ყველი 5—6 მანეთი, დღიური მუშა სიმინდში დამქირავებლის ხარჯით—25 მანეთი, ვენახში 30 მან. ამბობენ, მალე დღიური მუშის ფასი 40 მანეთამდე აიწევსო. ამას თან დაუმატეთ ხურდა ფულის უქონლობა და თქვენთვის აშკარა იქნება ის აუტანელი მდგომარეობა, რომელიც არის შექმნილი აქაურ სოფლებში.

8 ივნისს ყვარელს ეწვიენ რ. ჩიხლაძე და კ. ანდრონიკაშვილი. იმავე საღამოს გაიმართა მოწინავეების კრება. მეორე დღეს გაიმართა დიდი მიტინგი, რომელსაც დაესწრო ათასზე მეტი კაცი. კრებაზე მომენტის შესახებ და საქართველოს დამოუკიდებლობაზე მოხსენება გააკეთა რ. ჩიხლაძემ. ორატორს რამდენიმე კითხვა დაუსვეს, რაზედაც ამხ. ჩიხლაძემ შესაფერი პასუხი გასცა. კრება კარგათ ჩატარდა და ხალხი კმაყოფილი დაიშალა. ამავე კრებას დაესწრო ყვარლის წითელი გვარდია 100 მდე კაცი. ამავე კრებაზე განმარტებულ იქნა საადგილ-მამულო კანონი ამხ. ქ. ჯანბერიძის მიერ.

პ. ხ—შვილი.

სოც.-დემ. პარტიაში

ყვარცხანის სოც.-დემ. მუშ. პარტიის წევრთა საყურადღებოდ.

უსათუოდ ყველა პარტიის წევრს აინტერესებს პარტიული ანგარიშების გამოქვეყნება. ბათუმში ჩამოსვლისას ვერ მოვასწარით ანგარიშების ლიკვიდაცია სხვადასხვა მიზეზების გამო. ანგარიშები ყველას ჩამორთმეული აქვს, ჟურნალებისა და წიგნების ანგარიშის გარდა. 1917 წლის საწევრო და მიღების არის ჩაბარებული ბათუმის ორგანიზაციაში თავის საბუთებით.

ფონდი პარტიისა, რომელიც შესდგებოდა რამოდენიმე ასი მანეთისაგან, დარჩა ხაზინადარი [illegible] ვასილ ხამუთოვთან, მცირედი გამოკლებით. ამ ფონდიდან პლატონ ელეფთეროვზე ირიცხებოდა ასი (100) მანეთი, რომელიც უკლებლივ იქნა გადაცემული სოც.-დემ. გაზეთ „ხარავიაზე“ ბათუმში.

ზემო ნაჩვენებ ფონდიდან მე მქონდა გადმოცემული ორასი (200) მანეთი პარტიული ლიტერატურის გასავრცელებლათ. ამ თანხიდან მე მოვიტანე თფილისიდან 97 მანეთის და 60 კაპეიკის წიგნები და „ბროშურები“. 50 მანეთი „პირველი ნაბიჯის“ რედაქციაში ჟურნალისთვის. 25 მანეთი რეგისტრატორისთვის. ნაჩვენებ თანხიდან ჩემზე დარჩა 25 მანეთი. ამის გარდა მე მივიღე დომენტი უგლავასაგან 42 მანეთი და 35 კაპეიკი. ძველი ანგარიშები, რომელიც იყო მასზე დარჩენილი და 79 მანეთი და 17 კაპეიკი ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციიდან.

წიგნები და ჟურნალების ფული მივიღე ავგენი შიშინაშვილიდან, რომელსაც [illegible] ჩაბარებული გასავრცელებლათ, 108 [illegible] და 80 კაპეიკი, ესე იგი ჩემზე ირიცხება წიგნების და ჟურნალების ფული, რომელიც მივიღე ევგენი შიშინაშვილისაგან—108 მ. 80 კ., ორასი მანეთიდან დარჩენილი 25 მ., ახალგაზრდა მარქსისტთა ჯგუფიდან—79 მ. 17 კ., დომენტი უგლავადან—42 მ. 35 კ., სულ—255 მ. 32 კ. ამ თანხიდან უნდა გადავცე „ახალი კვალი“-ს რედაქციას 25 მანეთი ჟურნალის ფული. დანარჩენ 230 მანეთს და 32 კაპეიკს გადავცემ ამ დღეებში ქუთაისში კომიტეტის თავმჯდომარეს ამხ. ალ. შატილოვს.

კოლექტ. თავმჯდ. არტემ კაჭახიძე.

სამეგრელო

IV

ძველი მთავრობის სიძულვილს ჩვენს გლეხობას უზრდიდა გადასახადებიც. კერძო საკუთრების ტენდენციით გაჟღენთილ გლეხობისთვის მცირე თუ დიდი გადასახადი ერთ და იმავე გრძნობას გამოიწვევდა: რა მოგითხოვია მისთვის აბაზი, რა მოგითხოვია თუმანი,—ორივე შემთხვევაში სულთამხუთავი ხარ. რევოლიუციის დროს მას ეუბნებოდენ, რომ გადასახადებს მარტო მდიდრები, შეძლებულები გადაიხდიანო. ეს ასეც არის.

პროგრესიული გადასახადი, რომლის შემოღების მომხრე ჩვენ ვართ, უმთავრესათ შეძლებულებს აწვება. საგრძნობლათ შეუძლო ოჯახი ამ გადასახადის დროს ხელშეუხებელიც დარჩება, სანამ ის მოღონიერდებოდეს. ჩვენი ლოზუნგები ამ გადასახადების შესახებ ხალხს ძლიერ მოსწონდა. ერთი რამ კი მაშინათვე საჩოთიროთ გვირჩებოდა: გლეხობას ვერ წარმოედგინა, თუ ამ წოდებაში ვინმეს გადასახადი დაეწერებოდა. ყველა გადასახადები მთელ საუკუნეებში უნდა ეზიდათ თავად-აზნაურებს და ვაჭრებს, მიუხედავათ იმისა, რომ ჩვენი მარტო ხანჯალ ლეკურის ამარა დარჩენილ თავად-აზნაურობას, რომელმაც ყველაფერი კარტში წააგო და ღვინოში გაფლანგა, კიდეც რომ ეკისრნათ ყველა გადასახადების ფარგა, ათ დღეს ვერ დააკმაყოფილებდა ჩვენი ხაზინის აუცილებელ მოთხოვნილებებს. ვაჭარ-მრეწველები კი თითებზე ჩამოსათვლელი გვყავს და არც ისინი წარმოადგენენ საგრძნობ ეკონომიურ ერთეულს. უთხარით თქვენ ეს გლეხობას მიუდგომლათ, სიწრფით და იქვე რომელიმე ბრძენი „ბოლშევიკი“ წამოიძახებს,—უყურებთ, ეს ბურჟუაძეების დამცველი ყოფილაო. არვის არ უნდა გაუკვირდეს, თუ ჩვენმა გლეხობამ ამ რევოლიუციას გლეხური ხასიათი მისცა, მაშინ ბატონ ყმობამ იმდენი სიძულვილი დაბადა თავად-აზნაურობისადმი, რომ ეს სიძულვილი არ ამოიფხვრება კიდევ დიდხანს, ჩვენს ცხოვრების სიღრმეზე კიდეც რომ მოვეპყროთ ახალ რევოლიუციას. ასეა თუ ისე, გლეხობამ—შეძლებულმა და ღარიბმა—შეითვისა ის აზრი, რომ მას გადასახადები არ გადახდება. თქვენ მოიყვანეთ ვინც გნებავთ და უთხრას გლეხობას, რომ ხაზინის ქონება,—ეს მისივე ქონებაა. გლეხები ერთს ჩაიცინებენ და იტყვიან: რაცა აშკარათ გვატყუებენ, ხაზინის ქონების მესადი არ მოხმარდება ჩემს გასაჭირსო.

ჯარის შენახვა მას ხანდახან კი მიაჩნია საჭიროთ, მაგრამ უმეტეს შემთხვევაში კი [illegible] ლაპარაკიც უყვარს: მე რათ მინდა ჯარი, ჩემისთანა ღარიბების ქონების დაცვა რა საინტერესოა, ბურჟუაძეების ქონებაა მარტო დასაცველი და ჯარიც მარტო იმათ შეინახონო. დემოკრატიული მოთხოვნილებანი,—8 საათის სამუშაო დღე, სიტყვის, კრების და პრესის, თავისუფლება, ოთხ ფორმულიანი არჩევნები და სხვა მისთვის საბრძოლველ საგანს არ წარმოადგენენ. მისთვის ამ მოთხოვნილებათა აუცილებლობა აშკარა არაა. ორ-სამ მიტინგზე რა ნაირათ დაარწმუნებთ მას იმაში, რაც მას არასოდეს არ ჩასწვეთებია ყურში. გლეხობას მოკლე მოთხოვნილებანი აქვს: ყველაფერი მომეცი; ჩემგან ნურაფერს ნუ მოითხოვ, თუნდაც ჩემივე საქმისთვის გინდოდეს ისო. მაშასადამე, მაში ასეთი რწმენა გამეფდა: მე გადასახადები არ უნდა გადავიხადოო. მას ბევრჯერ უთხრეს, რომ პროგრესიული გადასახადი რევოლიუციის გამარჯვების შემდეგ იქნებაო, მაგრამ მას ყველაფერი რევოლიუციის ბოლოიდან მოუნდა. რევოლიუციონური მთავრობას კი დამფ. კრების თუ სხვა რომელიმე კანონმდებელ დაწესებულების მოლოდინში ფინანსიური სისტემა ძველი ჰქონდა დარჩენილი. ამის გამო, რომ ფინანსიური კატასტროფა არ მომხდარიყო, მან ზოგი გადასახადები დროებით ისევ დასტოვა. ჩვენ გლეხობას ზრდაჯერ შიმართეს, ახსნეს, რომ ძველმა მთავრობამ ხაზინა დააცარიელაო, მაგრამ მას არ სჯეროდა ეს: ხაზინა მისთვის ისეთი მცენარე, რომელიც ყოველთვის სავსეა ფულებით, მას ვერავინ გამოცლის, ყველა რომ დღესიოს მაინც. ის იმ რწმენის იყო, როცა კარზე მოადგა მისი ნებით არჩეული კომისარი და დარჩენილი გადასახადი (ნედოიმკა) მოსთხოვა. გაოცდა ჩვენი გლეხი. უყურებ, როგორ მომატყუესო, გაიფიქრა მან. გადასახადი, „ნედოიმკა“, ყველაფერი ეს მას ნიკოლოზის დროსაც ესმოდა. გადაიხადა მან ეს, მაგრამ რევოლიუციაზე ცუდი აზრი შეექმნა. შვილი შკოლაში ჰყავდა ჩვენს გლეხს. კრებაზე ყოველგან გაიძახოდენ: ახალი [illegible] რევოლიუციამ და შემოღებულ იქნება უფასო, სახელმწიფო სწავლაო. რევოლიუციის შემდეგ (მან ასე იცოდა, რომ რევოლიუცია 26 თებერვალს პეტროგრადის შეტაკებას [illegible] გათავდაო). არ გასულიყო ერთი კვირა, რომ მისი შვილი სახლში გამოუგზავნეს და შეუთვალეს: თუ სწავლის გადასახადი არ შემოიტანე, შენს შვილს შკოლიდან გამოვრიცხავთო. გადასახადზე ცუდი კიდევ [illegible] „მოტყუება“ ნახა ჩვენმა გლეხმა, [illegible] რევოლიუციის დროს არ იქნა საკუთ[illegible] რა იქნებაო, იფიქრა მან.

ჩვენმა მოწინააღმდეგეებმა, უმთავრესად ბოლშევიკებმა (სამეგრელოში „ბოლშევიკებად“ ცნობილებმა) ჩვენი გლეხობას ასეთი [illegible] დაუმონავებინა [illegible] გამოხატეს: [illegible], როგორი მოგიტყუეთ, გადასახადები [illegible], სწავლის [illegible] ძირს მენშევიკური მთავრობით, თვითონ [illegible] კი თუ [illegible] „უბოზვა-ზიალი“, ე. ი. [illegible] ცდილობენ და ამით [illegible] ყველა. ხალხს [illegible] ამ ისტორიულ სიგრძის მომ-[illegible],—რომელნიც ხანს გაჰყოფა [illegible] წინამძღოლი ქონებით, ან ჩვენ რომ [illegible], წინააღმდეგთ თუ არა, მაგრამ [illegible] იყო, ზოგან [illegible] „[illegible]“ [illegible]. ჩვენს მთავრობას [illegible] თავზე. ისტორიას ძვირად ახ-სოვს ახალ მთავრობა, რომელსაც ასეთ პი-რობებში შეხვედროდეს მუშაობა, როგორშიც მოუხდა მუშაობა ჩვენს მთავრობას თუ მხედ-ველობაში მივიღებთ მასაც, რომ ეს მთავრო-ბა სოციალისტური იყო, მაშინ შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ისტორიას არ ახსოვს ასეთ პი-რობებში ჩაგდებული დემოკრატიული მთავ-რობა. უფსკრულიდან, ეკონომიური შიმ-შილით, გაპარტახებული ქვეყანა გარედან მოსდგომია [illegible] ეს შეკრებილი სრულიად მთელს ჩვენ გლეხობას რევოლუციონ-ბურჟუაზია, როდესაც ან ბუნტით ემუქრებოდა მას, ან ჩამორჩენით, თუ მას [illegible] *) ეხინეგ არ დაემორჩილება. ჩვენი გლეხობის უმ-რავლესობამ არც [illegible] თავის მეპატრო-ნისათვის. მან მართლაც გაულამაზა თავის მთავ-რობის წინაღმდეგ, ცადა თავისივე გულში ფიქრით ჩაეკლა ლამბარი, მაგრამ ეს შეუძლე-ბელი უმრავლესობა შეჩერა შევარდნილმა უზ-[illegible], გულში ჩასაცემი ლამბარი შეუძ-ლია. და ეს უმრავლესობა ცდილობს მას ყოველ-[illegible] მოუგონის. კერძოთ სამეგ-რელოს ზოგ ნაწილებში ასეთი სურათებია: რომ გინახავთ უნებო, ან ზარმაცი მომწიფე? მოხოლები მას ეხვევიან, ზოგან უწყრებიან, ზოგან ემუდარებიან,—შველა ნუ დაილუპავ თავს, იხსენელე რამე და კაცი გამოხედე.

აქაც ასე ემუდარებიან შეცნებულები შეუც-ნებულთ, ზოგან მათ წაეკიდებიან კიდეც, ზო-გან შეუტყვეს,—ნუ იღუპავთ თავს, გონს მო-დითო. თუ რამდენათ ძლიერ ნგზის ყოფილა ეს უმრავლესობა, ამას ისიც ამტკიცებს, რომ ამ უკანასკნელ დღეებში, მიუხედავად წარმო-[illegible] სამინელ პირობებისა სამეგრელოს [illegible] ყვნენ. აქაური მეთაურების გულის სიღრმიდან ამოვარდნილმა კვნესამ სამეგრელოს უბედურ ნაპირებზე ჰპოვა ადგილი მეგრელების გულში და როცა გაიგეს სინამდვილე, სწრაფად უარ-ყვეს და შეიძულეს ის გზები, რომლებიც ბა-თუმის დაცემის დროს გაიძახოდნენ,—ბათუმი ბოლშევიკების ხელშია, არ წავიდეთ ბათუმის დასაცავათო და სხ. ამას მოგვალითად შეგვიძ-ლია მოვიყვანოთ ის, რომ უკანასკნელმა გა-მოძახილმა მობილიზაციის შესახებ მშვენიერი გამოძახილი ჰპოვა მეგრელებში.

რომ ზავი არ ჩამოვარდნილიყო, სამეგრე-ლო ათი ათასზე ნაკლებ საუცხოვო მეომარს არ მისცემდა ჩვენს ნორჩ რესპუბლიკას. ცნო-ბებია, ხობისკენ ახალი ბოლშევიკები მიზარ-თულება აჯანყებს ხალხსო. მას შემდეგ, რაც ჩვენ ვნახეთ ამ უკანასკნელ დღეებში სამეგ-რელოს გამოფხიზლება, არავითარ კერძო ჯგუ-ფების გამოსვლის შიში არ უნდა გვქონდეს. სამეგრელოს საგრძნობი და შეცნებული ნაწი-ლი იმდენად აღშფოთებულია სამეგრელოს „გმირების“ საქციელით, რომ მათ გულში ეს ხალხი ადგილს ვერასოდეს ვერ მოიპოვებენ.

* * *

დასკვნა. ჩვენს წერილებში შევეცადეთ ქრო-ნოლოგიურად ალაგვენიშნა ყველა ის მიზეზები, რო-მელთაც ერთხანს ჩამოაშორა ჩვენი ქვეყნის საგრძნობი ნაწილის—სამეგრელოს გლეხობა რევოლუციონურ მიძრაობას. ეს მიზეზებია: უსუსურობა, ომი, სიძვირე, მთავრობის სი-სუსტე, შეგნებულობა და სხვა ამგვარი. მაგა-ლითებით ვნახეთ, რომ ეს მიზეზები საერთო მიზეზებია არა თუ სამეგრელოს გლეხობის-თვის, არამედ—მთელ საქართველოს და რუ-სეთის გლეხობისთვის.

ამ საერთო მიზეზებზე კერძოთ სამეგრელოს შესახებ მოკლეთ გავჩერდით ლაპარაკი, რომ მათ-თვის, ე. ი. მიზეზებისთვის [illegible] მის მი-ერ [illegible], რომელთაც სა-მეგრელოში ჩვენ [illegible] ვიცნობთ. რომ ეს მიზეზები [illegible] ანალოგიურ შედეგებს გამოიღებდნენ, ამაში ეჭვი არ ვეპარება. ეს ბუნებრივი მოვლენაა.

[illegible]

ლებში ხშირი არ ყოფილა იყო რევოლუციო-ნერ რაზმების და სხვა ძალების მიმოსვლა. იქ, სადაც ასეთ გამოსვლებს ადგილი არ ჰქო-ნია, ყველგან კუთხის შუაში გადის რკინის [illegible] რაიონში [illegible] სამეგრელოს ამ ნაწილში, რომელ-[illegible] რკინის გზა, არავითარი ცუდ გამოსვლებს ადგილი არ ჰქონია. პირიქით, [illegible] რევოლუციონური ადგილებიც იყვნენ. [illegible] ქუჩებში ზოგან იმე-[illegible] მომზადებულია. იქნებ სამეგრელოს და-[illegible] რკინის გზებით, იქნებ აქაც შეასრულონ თავად-აზნაურობის რეაქციონური ნაწილი, რომელიც რეაქციონურ ანკესებს უგზავნის ჩვენს გლეხობას. და მაშინ საქართველოს ყვე-ლა შვილები დარწმუნდებიან, რომ სამეგრე-ლოს ამბები რევოლუციონურ ქარქში გამო-ხვეულ რეაქციონერების საქმე იყო, ხოლო თვით აქაური გლეხობა წელში ამართული თამამად ჩადგება მოწინავე გლეხებთან ერთად საწინააღმდეგოს დასაბრძოლველად.

არ. ფანცულაია.

ერმალო ფუტკარაძე

შორაპნის წითელ გვარდიას აკლია ყველაზე თავისი საყვარელი ამხანაგი, ერმალო!

შორაპნის წითელი გვარდია დაობლებულია, მას აღარ ჰყავს ფილოსოფოსი ერმალო ფუტკა-რაძე!

დიახ! ის ჩვენი ფილოსოფოსი იყო, რევო-ლუციონური რაზმის ფილოსოფოსი! მან ატა-რა წითელი დროშა და ღირსეულად გად-მოგვცა ის უკანასკნელად.

ჩვენ მას ვიცნობდით, ვიცოდით მისი გულის ფიქრები, მას არ იცნობდა ფართე დემოკრა-ტია. ის 11 ივნისს მოახვედრეს შორაპანში დე-პოს მუშებმა. ყველა ჩაფიქრებული იყო, დამ-წუხრებას გამოსთქვამდნენ, ჩუმათ, გულის ქვი-თინით მივასვენეთ ის მშობლებთან სოფ. სა-ქარაში.

ერმალო იყო შორაპნის დეპოს შეგირდი, ის იწვრთნებოდა შრომის ქურაში; მაგრამ მას მოუსწრო საერთაშორისო ომმა, ის გაიწვიეს ამ ომში. მან შეიარა კარპატის მთები, ოსმა-ლეთის ფრონტი, მან სამხედრო სამსახურში შესაფერი ნიჭიც გამოიჩინა და „პოდპრაპორ-შჩიკის“—ჩინი უბოძეს.

ის უბრალო მუშა იყო, იტანდა ყოველივე შევიწროებას და ელოდა თავისუფლების ხა-ნას. რევოლუციონურ ნაპერწკალს გულში ატარებდა და ნაპერწკალმაც იფეთქა.

ის დაუბრუნდა სამშობლო კერას და პირ-[illegible] რკინის გზის სახელოსნოში. ამხანაგები კმა-ყოფილი იყვნენ ერმალოს მუშაობით.

მან სულ ორი კვირა იმუშავა სახელოსნოში და შემდეგ ის იარაღით ხელში შორაპნის წითელ გვარდიას გვერდში ამოუდგა რევო-ლიუციის დასაცავათ.

ჩვენმა გვარდიამ ის აირჩია ფილოსოფოსათ; ის იყო ახალციხეში, თბილისში, ჩოლოქზე და უკანასკნელათ სოხუმში.

ხშირათ ბრძოლის დროს, ზოგიერთ ამხანა-გის მოუთმენლობაზე ის შენიშნავდა: რევო-ლიუციისა და სამშობლოსათვის უნდა მოვით-მინოთ, უნდა უჩვენოთ ჩვენ მასსას და ყო-ფილ ჯარისკაცებს ცოცხალი მაგალითი ჩვე-ნი სულგრძელობისაო.

ყველას გვიყვარდა ის, ის იყო უჩინარი, წყნარი.

ის მოჰკლეს 9 ივნისს ს. ხორგაში, (სამე-გრელოში) ავაზაკებმა. სოხუმიდან დაბრუნე-ბული ის სიმინდის მოსატანათ წავიდა სამე-გრელოში. მას ორი ფუთის სიმინდის ყიდ-ვაც არ დააცალეს, ფულსაც არ დაკმაყოფილ-დენ და „ბერდენის“ ტყვიით მძიმეთ დასჭრეს და მიიმალენ.

დაჭრილი ფოთში წაიყვანეს და იქ განუ-ტევა სული.

ვსტირი შენს დაკარგვას ძვირფასო ამხანა-გო! შენი ხსოვნა საუკუნო იქნება შენს ამხა-ნაგებში.

გალო კაპანაძე.

მე-2 ქართულ მსროლელ დივიზიის ლაზარეთი

ისეთ არევ-დარევის ხანაში ვსცხოვრობთ, რომ არავითარი მოვლენები არ უნდა გვაკ-ვირვებდეს, მხოლოდ საფიქრალი და სავალა-ლოა, როცა ისეთი არა-საჭირველი მოვლენე-ბი, რომლებსაც ადგილი აქვს ჩვენს ცხოვ-რებაში, [illegible] თითონ ჩვენი დაუდევრობი-თაა გამოწვეული.

ამ ჟამათ მე მინდა საზოგადოების ყურად-ღება მივაქციო პირველი ქართული ლაზა-რეთის ცხოვრებას. ამ ლაზარეთის მთავარი ექიმი ბ. იოსებ ცინცაძე გახლავთ. სინამდვი-ლეში, ფაქტიურათ ეს ლაზარეთი თითქმის არც კი არსებობს. ის თავის ფუნქციებს ვერ ასრულებს, ე. ი. არ არის გახსნილი სამკურ-ნალო, სადაც შეძლებოდეს ავადმყოფების, დაჭრილების მიღება და მოვლა. იანვრიდან დაწყებული 3—4 ადგილი გამოეცვალა ამ ლაზარეთს და ვერსად ვერ მოუხერხებია და-ბინავება და მუშაობის დაწყება.

მე არ ვეხები აქ იმას, თუ ვის მეტი დანა-შაული მიუძღვის ამაში, მე აღვნიშნავ მხოლოდ საქმის ფაქტიურ მხარეს. უცნაურად არის საქმე დაყენებული ამ ლაზარეთში. სამკურნა-ლოს პერსონალს მხოლოდ ჯამაგირის მიღე-ბა [illegible] ... [illegible], რო-მელნიც [illegible] ჯამაგირის მიღების დროს ჩნდებიან. თუ წინათ ვიღაც „სჯიის“ ფულებ-ზე შეიძლებოდა ლაპარაკი, დღეს ხომ ეს ფულები საქართველოს ხაზინიდან გადის, რო-მელიც ივსება ხალხის ჯიბეთ... „ძაღლი პატ-რონს ვერ სცნობსო“ რომ იტყვიან, სწორეთ ისეა დაყენებული საქმე აქ.

მთელი ქონება ამ ლაზარეთის, ალახმა უწ-ყის, ვის ხელში და როგორ არის დაბანდული. ისე ურცხვათ იტაცებენ ხალხის სიმდიდრეს, როგორც თავის საკუთრებას. გული გიკვდება, როცა ხედავ ამ აშკარა უსამართლობას და ჰფიქრობ: ნუ თუ დაინგრა ყოველივე სახელ-მწიფოებრივი აპარატი, რომელსაც შეეძლოს თვალყურის დევნება ასეთი დაწესებულებისა-თვის.

მკითხველს თავის თავად დაებადება კითხვა: ჰყავს თუ არა ამ ლაზარეთს გამგე და თუ ჰყავს, რას აკეთებს ის? გამგე, რასაკვირველია, არის და თანაშემწეც ჰყავს, მაგრამ მათი როლი ლაზარეთის ცხოვრებაში შეუმჩნევე-ლია. აქ ბატონ-პატრონი ექიმია. ყველაფერი ისე კეთდება, როგორც ექიმს მოეპრიანება, თუმცა ეს კანონს, სამართლიანობას ეწინააღმ-დეგებოდეს.

სახლში გაშვების საქმეს ავიღებთ თუ ტა-ნისამოსის დარიგებას, ყველაფერში ნათლი-მამობაა გაბატონებული.

აი ასე ღვთის ანაბარათ არის მიტოვებული ეს დაწესებულება.

თუ ვინმე მოითხოვს წამოყენებულ ბრალ-დების დამტკიცებას ჩვენ მზათ ვართ.

ენვინი.

პროვინცია

ზემო ქართლში. 23 მაისს დილის 10 სა-ათზე დანიშნული იყო კრება ოსიაურის სა-ზოგადოების. გაეცნო რა კრება საერთო მდგო-მარეობას, დადგენილ იქნა: „აუცილებლათ უნდა გავიდეთ სამშობლოსა და თავისუფლე-ბის დასაცავად“. დადგენილების სისრულეში მოყვანა—ჯარის კაცების სიის შედგენა გაწ-ვევა და მათი ოჯახების დახმარების თვალ-ყურის დევნება მიენდოს ოთხი კაცისაგან შემდგარ კომისიას.

დილის ორ საათზე სურამში იყო კრება და-ნიშნული, ცოტა ხალხი იყო თავშეყრილი. სა-ღამოს 7 საათზე გაიხსნა კრება. გავაცანით შეკ-რების შეკრების მიზანი. გამოვიდა ერთი ჯარის კაცი ხაჩიძე და დაიწყო საბრალმდებლო ოქმის შედგენა მთავრობაზე და სურამის მეათე პოლ-კის უფროსებზე: „ჩვენ როდესაც გავიგეთ მტერი კარს მოგვადგა და განადგურებას გვი-ქადის, შევიკრიბეთ და „კამანდირს“ კაცი მივუგზავნეთ სალდათებმა და ვსთხოვეთ მო-გვეცით იარაღი და გაგვიშვით ბრძოლის ველზეო, მაგრამ იმათ გვითხრეს თათრებ-თან და გერმანელებთან ახლა აღარ გვაქვს ბრძოლა, არამედ ბოლშევიკებს უნდა შევებრ-ძოლოთ, რომელიც მოდის ბაქოდანო.

ამაზე ჩვენ უთხარით: რაკი თათრებთან არ ყოფილა ბრძოლა საჭირო ბოლშევიკებს ვერ შევებრძოლებით და წავედით სახლში, რად-განაც აქ მაინც არაფერს ვაკეთებდითო“.

ხაჩიძეს უპასუხა სურამის მეათე პოლკის ჯარის კაცებმა, ხელდელიძემ და ვ. ქავუხნი-შვილმა, რომლებმაც საჯაროთ უწოდეს მას მოღალატე დეზერტირი და დასძინეს: ვინც ნამდვილი მებრძოლია, უყვარს თავისუფლება და უნდა მისი დაცვა ყველა ჩვენთანაა. ვინც მოღალატეა, რაც ადრე გაიქცევა მით უკე-თესია, რადგანაც მათ უფრო გარკვევით ვიც-ნობთ და სატიკ პასუხსაც მოვთხოვთ, რო-გორც მოღალატეს“.

ამის შემდეგ გარკვეულ იქნა ბოლშევიკ-მენ-შევიკების ტაქტიკა და შეკითხული ჯარის კაცები.—როგორ ფიქრობთ: რომ არ მიგვე-ტოვებია ფრონტი, იქნებოდა თუ არა ზავი დღემდე?—იქნებოდა, იქნებოდა—გაისმა ჯა-რის კაცების ხმა.

მეორე შეკითხვა: დამფუძნებელი კრება რომ არ გაერეკა ბოლშევიკებს, როგორ ფიქრობთ, რუსეთი განა ისე დაუძლურდებოდა, რომ ოს-მალეთის საძიგნით გახდა ჩვენი ქვეყანაო?

— მართალი ხართ, მოვტყუვდით, დაგვღუ-პა ბოლშევიკების ტაქტიკამ,—გაისმა ჯარის კაცების და ხალხის ხმა. ამის შემდეგ აქაც ერთხმად დაადგინეს, რომ დაუყოვნებლივ უნ-და დავიცვათ ფრონტი და აირჩიეს კომი-სიის წევრები სამ-სამი კაცი შემდეგ სოფ-ლებში: გვერდისუბანი, ჯაფარაური, ბაიანთ-ხევი, სურამი და სხვ. როგორც ჯარის კა-ცებმა გადმოგვცეს, სურამის რაიონში 500 კაცამდე მოიკრიბება ჯარისკაცები.

ი. ყაჭეიშვილი.

ლეხაინძრაშ ტყიბულის საზოგადოება. 2 ივნისს აქ გაიმართა დიდი კრება. განხი-ლული იყო შემდეგი საკითხები: 1) დღე-ვანდელი მომენტი და 2) მობილიზაცია. რო-გორც პირველის, ისე მეორე საკითხის შესა-ხებ მოხსენებას აკეთებს ამხ. გვილავა, ახსნა-განმარტებას აძლევს კომისარი დომ. დანე-ლია. იგი ეხება ბათუმის საზავო მოლაპარა-კებას და მის შედეგს, საქართველოს დემო-კრატიულ რესპუბლიკას, გერმანიასთან კავ-შირს და ოსმალეთისაგან მოსალოდნელ ყაჩა-ღურ შემოსევას და მოუწოდებს მთელ ახალ-გაზრდობას, რომლებსაც კი ეხება მობილიზა-ცია გაეშურონ ბრძოლის ველზე. ახალგაზრდო-ბა კმაყოფილებით შეხვდა ამ მოწოდებას. ამორჩეულ იქნა სამობილიზაციო კომისია, რომელიც შეიმუშავებს და წარუდგენს, სად-აც ჯერ არს გასაწევი ჯარისკაცების ოჯახურ მდგომარეობის შესახებ ცნობებს. უნდა ით-ქვას, რომ ხალხს თანდათან გამოფხიზლება ეტყობა. მთელი ახალგაზრდობა მზათ არის საბრძოლველათ.

კრებამ გაარჩია სხვადასხვა წვრილმანი სა-კითხები და კმაყოფილი დაიშალა იმ პირო-ბით, რომ 4 ივნისს თავისი ძმები და შვილე-ბი გაისტუმრონ ახალ-სენაკში.

პ. ონოფრიელი.

წერილი რედაქციის მიმართ

„ერთობის“ მე-118 ნომერში მოთავსებული იყო, ვითომ სოფ. კაკაბეთში ორ ოჯახს წი-თელგვარდიელებისას დაუცემიათ ბრბო ოთ-ხი კაცისაგან შემდგარი. ჩვენში არავითარი დაცემა არ მომხდარა, გარდა იმისა, რომ ყო-ფილ კომისართან ია. პ ვლიაშვილთან იყო სასოფლო ცხენის უნაგირი. თვითონ მე ორი კაცის თანადასწრებით გამოვიტანე სასოფლო უნაგირი სოფლის საჭიროებისათვის 10 თი-ბათვეს.

კაკაბ. საზ. კომისარი გ. ქიტაძე.

ცნობები

პოლკოვნიკი გიორგი (ქორქია) მიხეილის ძე ორჯონიკიძე მსახურობდა ბათუმში ოფი-ცერთა რაზმში. ბათუმის აღების შემდეგ არა-ვითარი ამბავი არ ისმის მის შესახებ. მშობ-ლები სთხოვენ ყველას, ვინც რაიმე იცის მის შესახებ შეატყობინოს შემდეგის მისამართით: თფილისი, წყნეთის ქუჩა № 1, სამსონ კიკნაძე.

იყიდება

მოკლე ფიცრები ყუთისათვის

იკითხეთ „ერთობის“ რედაქციაში.

ქართული კლუბი

კვირას, 16 ივნისს გაიმართება გ. ქუჩიშვილის

დილა

1) ივ. გომართელი—ლექცია.

2) გ. ქუჩიშვილი—ახალი პოემა.

3) ვ. რუხაძე, გ შინატეხელი და ვ. საათაშვილი.

დეკლამაცია

ნ. გოცირიძე, გ. იორდანიშვილი და რ. ჯი-ბალია—სცენები. ილ. ქურხული—სკრიპკა, ძმანი კაპანაძენი—სიმღერები, ი. სადირა-შვილი—თარი.

დასაწყისი დილის 12 საათზე.

ბილეთები იყიდება კასაში. გამგე ვ. საათაშვილი

ექიმი ვ. კლდიაშვილი.

იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებების ავადმყოფთ ყოველ-დღეს 5—7 საათამდე. მისამარ-თი: პეტროგრადის ქუჩა № 4. კუთხე მიხეი-ლოვის პროსპექტის—კიროჩნი ქუჩის მახლობ-ლათ. ტელეფონი 8—48. გოგზლის სამკურნა-ლოში იღებს ყოველ-დღეს 12—2 საათამდე.

ექიმი ნ. ა. ზოიძაძე

მიიღებს შინაგან სნეულებიან ავადმყოფთ ყო-ველ საღამოს 5—7 საათამდე.

გრიბოედოვის ქუჩა № 8. მონასელიძის ბინა.

ექიმი ქალი რ. ა. შიშნი[illegible]

მედიცინის დოქტორი [illegible] უნივერსიტეტი-სა და [illegible] იღებს ყოველდღე შინაგან, ქალ-[illegible] ავადმყოფთ და [illegible] 10—12 [illegible] 5—7 საათამდე. [illegible]

[illegible] ტელ. № 9—26.

ექიმი ი. გ. ტონიშვი.

იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ საღა-მოს 5—7 საათამდე. ვერა, ვარდისუბნის ქ. № 3

ექიმი ა. დ. ციციშვილი

შინაგან და ბავშვთა სნეულებანი. ავადმყო-ფებს იღებს ყოველ-დღე დილით 8—9 საათ-მდე, საღ. 5—7 ს. ჩერქეზოვის ქ. № 14.

ექიმი ნ. დ. ტურიაშვილი

მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსი-ტეტის შინაგან სასქესო, სამშობიარო და საწვე-ლოსნო სნეულებით ავადმყოფთ იღებს ყოველ-დღე შუადღის 12—2 და საღამოს 4—5 საათ-[illegible] უფასოთ იღებს ყოველ-დღე დილ. 9—10 საათ-[illegible] მისამართი: ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოვინის აფთიაქის გვერდით.

ექიმი ლ. ი. ცაგარელი.

იღებს ავადმყოფებს შინაგან და ბავშვთა სნე-ულებიანს, ყოველ დღე დილის 8 ნახ.—10 საათ-[illegible] საღამოს 5—7 საათ. სერგიევის ქუჩა 14, ბინა [illegible]

ტელეფონი 10—82.

სამკურნალო კაბინეთი

ექიმი ალექსანდრე დავ. კიკოლიანი

მიიღება კანისა, ვენერიულისა და სიფილის-ანი ავადმყოფები. (914-ს და 606 ს [illegible]). ავადმყოფთა მიღება 5—8 საათამდე [illegible] მიხეილის პროსპექტი № 116, სასტუმ-რო „ნიუ“-ს პირდაპირ. ტელეფონი 14—26

ექიმი ბ. ლონხინი

პარიზის და ბერლინის უნივერსიტეტის ყოფი-ლი დიდი ხნის ასისტენტი იღებს თვალის-ტკი-ვილებით ავადმყოფებს დილის 9—12 ნახ. სა-ათამდე, საღ. 4—7 საათამდე. მიხეილის პროს-პექტი 76 (ხაიკინის კბილის საექიმო).

ტელეფონი 7—38.

ექიმი დ. ი. ჯაფარიძე

მიიღებს შინაგანის, გულის, ყელის და ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 11—1 სა-ათამდე, საღამოს 5—7 ს. [illegible] ქუჩა [illegible] 7. ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. ტელეფო-ნი 17—49.

ექიმი ნ. ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად—მალარიით (ციება) [illegible] მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლ-ნაკლებობით, გულისა, ღვიძლისა, ქარების და სხვა შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყო-ველ დღე საღამოთი 4—6 საათამდე. ელ-ტრიზაცია და მას საჯ. მისამართი: მოსკოვის ქუჩა № 11.

დ. ხაჩხვრეშში ექიმის თანაშემწე გ. ბ. ლაშხ[illegible]

იღებს ავადმყოფებს, უკეთებს კრინჭით ნემსებ[illegible] [illegible], სისხლ-ნაკლებიანებს და [illegible] [illegible] მისამართი: [illegible] რკინის გზის სადგურთან აბრამიშვილის სახ-ლებში.

იქვე ექიმის თან. ქალი მ. პ. მამარი[illegible] [illegible] ავადმყოფ ქალებს და აძლევს [illegible] რიგებას.

ექიმი გ. მ. მუხაძე

[illegible]

ქართული კლუბი

შ ბათს, 15 ივნისს, ძველი დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება მესამეთ ცნობილი ოპერეტა

ეს არ იყოს ის იყოს

ანუ მაშტი იბატი. ოპერეტა 3 მოქ. გაჯიბეკოვისა თარ. ვანო გუნიაშვილისა.

ასკერი—მ. ჯანიევი, მაშტი იბადი—ი. რევაზოვი, გულჩეხრა—მ. გიგოშვილისა, სანამა—ვ. [illegible] გველეშვილი, რუსტან ბეგი—კ. ჩხეტიანი, კიჩი ასკერა—ს. სულთანოვი და სხვა.

დასაწყისი საღამოს 8 ნახ. საათზე.

ბილეთები იყიდება ყოველ დღე კასაში. გამგე ვანო გიგოშვილი.

განცხადება.

ძლიერ საჩქაროდ საჭიროა ახლად გახსნილ სამტრედიის ქალაქის აფთიაქისთვის გამოცდილ

პროვიზორი-ვაჟი, მისი თანაშემწე და ორი გამოცდილი მოწაფე.

თხოვნები მიიღება 20 ივნისამდე სამტრედიის ქალაქის გამგეობაში.

3—3

სამტრედიის ქალაქის გამგეობა.

მომხმარებელთა საზოგადოება „აღორძინება“

ამით აცხადებს, რომ მიმდინარე წლის 1 აპრილის საზოგადო კრების დადგენილების თანა-ხმად საზოგადოების წევრებს 1917 წლის მოგებიდან ბაიზე მიეცემათ 6%, და ნავაჭრზე 3% წევრებზე მისაცემი თანხა დაემატება მათვე პაის. საზოგადოების წევრს, რომელსაც სურ-ვილი აქვს 1917 წლის ნავაჭრზე „პრემია“ მიიღოს (თითოეულ ნავაჭრ მანეთზე 3 კაპ.) უნდა წარმოადგინოს საანგარიშო წიგნაკი და 1917 წლის ნავაჭრის ჩეკები იმ მაღაზიის კასაში, რომ-ლიდანაც ის მუდმივათ ღებულობდა ყოველგვარ საჭირო საქონელს.

ჩეკები ჩაწყობილი უნდა იყოს პაკეტში, ხოლო პაკეტზე უნდა დააწეროს საკუთარი წევ-რის ნომერი. ჩეკები, რომლებიც თავის დროზე არ იქნება წარმოდგენილი დაკარგავენ მნი-შვნელობას.

დირექცია.

[illegible] სტამბა [illegible], გამოცემა [illegible] № 1.